

thinX

THEATER INNOVATIE 10.0

PORTFOLIO 2013-2014

thinX

THEATER INNOVATIE 10.0

PARK
THEATER EINDHOVEN

Inhoud

Onbekend raakt bemind	5
Wat is thinX?	7
Een horizonbatterij van LED licht	9
Best of the Fest	11
100FEMMES	13
Expositie nalatenschap Jeanine Veldman	15
Oscar de Boer / Bende van Oz	16
Go-Grow, het GroeiGesprekSpel	19
Carmen live bij Vitalis WoonZorg Groep	20
Comedy Academy	22
Weilandproject 3: De scène van de gestreste moeder	25
RAAK!-project	27
Inge Wannet	29
De Oversteek	31
Marcel Osterop	34
Leon van der Zanden	37
André Grekhov	39
Jeroens Clan	44
Kim Leeuw	47
Jan van den Berg	51
PACESI	54
Samenwerking Summa en SintLucas	57
Vooruitblik	59

Lost

David Wagoner

*Stand still.
The trees ahead
and bushes beside you
are not lost.*

*Wherever you are is called Here.
And you must treat it as a powerful stranger.
Must ask permission to know it and be known.*

*The forest breathes. Listen. It answers.
I have made this place around you.
If you leave it you may come back again,
saying Here.*

*No two trees are the same to Raven.
No two branches are the same to Wren.
If what a tree or a bush does is lost on you,
You art surely lost.*

*Stand still.
The forest knows
Where you are.
You must let it find you.*

Onbekend raakt bemind

'Parktheater Eindhoven ziet het als haar opdracht om nog vele jaren een zeer uitgebreid programma aan te kunnen bieden aan de inwoners van Eindhoven en wijde omgeving. Een programma waarin aandacht is voor zowel de kunsten als het amusement, voor zowel het gekende als het nieuwe, voor zowel de ster als het talent. Waarin aandacht is voor dat pad, dat nog niet is bewandeld. Want ook daar, juist daar, bevindt zich de toekomst.'

Deze tekst schreven we letterlijk zo op in de eerste portfolio 2012-2014 van **thinX** (Theater Innovatie 10.0). En deze tekst staat nog steeds fier overeind. Voor u ligt de tweede portfolio, die hier op voortborduurt, met verdieping en achtergrond over activiteiten en projecten die betrekking hebben op **thinX** in de periode 2013 – 2014.

Het gaat ondermeer over jonge, talentvolle makers in allerlei genres, over kansen op een podium, de jeugd als makers, theater in de wijk, festivalontwikkelingen, groeiende samenwerking met de stad, wetenschappelijke connecties, onze eigen opleiding en het groeigesprekspel als modern functioneringsgesprek.

Een zeer grote diversiteit aan mensen, projecten en aanpakken. Maar wel met twee gemeenschappelijke delers.

Ten eerste de absolute wil om nieuwe wegen te bewandelen, nieuwe mensen op te zoeken, nieuwe verbindingen te maken en zich zo te kunnen ontwikkelen. En, ten tweede, het lef om een stap te zetten in het onbekende. Met vertrouwen nieuw terrein veroveren, fouten zien als belangrijke leermomenten en weten dat daar de toekomst van theater wordt gemaakt.

Dat geeft soms het gevoel verdwaald te zijn. En dat is helemaal goed. Zie het gedicht van David Wagoner op de pagina hiernaast. Wil het theater zich ontwikkelen dan zal het moeten verdwalen, anders zal het nooit het onbekende omarmen.

Aan ons de taak om dat onbekende zichtbaarder en geliefder te maken. Aan u het verzoek zich te laten raken. We wensen u veel (lees)plezier bij de volgende stap in **thinX**!

Giel Pastoor

Beweegstrateeg/directeur Parktheater Eindhoven

Wat is thinX?

Parktheater introduceerde in 2012 het innovatiefonds en innovatietraject thinX. Dit staat voor **theater en innovatie 10.0**. Onder deze noemer vindt een veelvoud aan activiteiten plaats, die niet alleen leuk en goed zijn om nu te doen, maar die allemaal ook een bijdrage leveren aan het theater van de toekomst. En aan onze kennis van die toekomst en mogelijke invloed op die toekomst.

thinX
THEATER INNOVATIE 10.0

De pijlers van thinX

Binnen thinX zijn er vier speerpunten: **talentontwikkeling, de samenleving, generaties** en **wetenschap**.

Talentontwikkeling

Willen vernieuwen is één ding.
Dóén is iets anders.
Parktheater doet het met thinX.

theater innovatie 10.0

Jonge, talentvolle makers die een speel- en oefenplek verdienen, kunnen terecht in het Parktheater. In seizoen 2013-2014 ondersteunden wij choreografe Kim Leeuw, danser, choreograaf, creatief regisseur André Grekhov, locatietheatermaker Inge Wannet, muziektheatergezelschap Bende van Oz en cabaretgroep Jeroens Clan.

Maar ook makers die al een tijdje bezig zijn moeten aan hun talent blijven werken. Ook zij kunnen bij ons terecht. In seizoen 2013-2014 waren dat toneelschrijver Marcel Osterop en cabaretier Leon van der Zanden.

Al deze makers werkten in en om het Parktheater aan een productie die in het Parktheater in première ging. De makers worden gestimuleerd om zo zelfstandig mogelijk te werken, maar kunnen met vragen en problemen terecht bij de medewerkers van het theater. Zo krijgen zij ondersteuning en advies op onder andere technisch, financieel en publicitair gebied. Voor advies op artistiek gebied zoeken de makers coaches uit het werkveld. De makers komen regelmatig samen om ervaringen uit te wisselen.

Nog jongere talenten pakten het podium tijdens *RAAK!*. Er vonden al twee succesvolle edities plaats van deze show voor talenten tussen 8 en 14 jaar.

Ook aan de ontwikkeling van talent achter de schermen wordt aandacht besteed. Zo werken we samen met het SintLucas en het Summa College, om studenten de kans te geven praktijkervaring op te doen.

We zoeken naar antwoorden en richtingen op de volgende vragen:

Samenleving

Hoe krijgen we de samenleving meer in het theater en het theater meer in de samenleving?

Er komt meer ruimte voor groepen uit de samenleving om het theater te benutten: van ondernemers tot studenten en van scholieren tot buurtbewoners. Zo zijn er flexplekken, voor wie zijn werkzaamheden eens in een theatrale omgeving wil doen, en heeft de verplegingsomroep Ervo zijn studio in het theater.

Omgekeerd raakt het Parktheater steeds meer betrokken bij projecten in de stad en in de samenleving. En steeds vaker is de samenleving actief te zien en horen op één van onze podia. Zo speelden er in seizoen 2013-2014 honderd Eindhovense vrouwen mee in de voorstellingen *100FEMMES* en honderd Eindhovenaren in *Dantons Dood*.

Generaties

Hoe krijgen we de generaties meer in het theater en het theater meer in generaties?

Via **thinX** wordt nadrukkelijk werk gemaakt om de generaties met elkaar te verbinden. Op het podium, in de foyer, in de stukken die gespeeld gaan worden en in de overdracht van waarden, verlangens en ideeën. En vooral in het doorgeven van het plezier en het mooie van theater.

Onder begeleiding van jeugdtheatergezelschap Hetpaarddatvliegt kunnen kinderen hun creativiteit ontplooiën. In het Weiland project gaat een groep kinderen een aantal middagen aan de slag met ondersteuning van de regisseurs, spelers en docenten van het gezelschap.

Ook aan onze bezoekers die het theater niet meer kunnen bezoeken wordt gedacht. Zo werd de opera *Carmen* van Opera Zuid in het Parktheater geregistreerd door Studio040 en op vijf locaties van Vitalis WoonZorg Groep live uitgezonden. Ook werken we samen met Stichting Vier het Leven om theaterbezoek voor ouderen toegankelijker te maken.

Wetenschap

Hoe krijgen we de wetenschap meer in het theater en het theater meer in de wetenschap?

In het kader van **thinX** komen er steeds meer theaterstukken met een wetenschappelijk tintje in het programma. Omdat Eindhoven een wetenschappelijke omgeving kent en er via theater een ander perspectief geboden kan worden op die wetenschap. Omdat zowel in het theater als in de wetenschap het maken van verhalen centraal staat en we via beide disciplines meer leren over de wereld en de mensen.

Theatermaker Jan van den Berg organiseerde in seizoen 2013-2014 een wetenschappelijk programma rondom een drietal voorstellingen met een wetenschappelijk thema. Er werden inleidingen en debatten georganiseerd waarbij professoren, theatermakers en publiek met elkaar in gesprek gingen.

Daarnaast werken we, samen met de NHTV in Breda, aan kennisopbouw over theater, programmering, publieksonvangst en over het raken van mensen. Studenten van de NHTV en medewerkers van het Parktheater volgen samen colleges en doen onderzoek naar toekomstscenario's voor het theater in PACESI: *Parktheater Academy for Creative Entrepreneurship and Social Innovation*.

Wat kunt u doen voor thinX?

Uw rol in thinX is groot en onontbeerlijk. In de eerste plaats natuurlijk als u een bezoek brengt of deelneemt aan thinX-activiteiten. Maar ook uw tips en suggesties over door u ontdekte talenten, die onze steun verdienen, kunt u onder onze aandacht brengen. Mocht u thinX zelf financieel willen ondersteunen, dan is dat ook mogelijk. Elk bedrag dat u over heeft voor dit innovatiefonds is welkom. U helpt daarmee jonge makers, jonge culturele ondernemers en projecten in de samenleving.

Uw bijdrage is fiscaal voordelig omdat het Parktheater de zogeheten ANBI-C status heeft. Dit houdt in dat het Parktheater een Algemeen Nut Beoogende Instelling is en dat elke gift die u doet extra fiscaal aftrekbaar is (125%).

Gedurende de voorverkoop is het mogelijk om het vroegboekvoordeel dat bezoekers ontvangen als zij meerdere voorstellingen bestellen te doneren aan thinX. In totaal werd er in de voorverkoop voor seizoen 2013-2014 € 1600,- opgehaald voor het fonds.

Namens alle betrokkenen hartelijk dank dat u vernieuwing in het theater mede mogelijk maakt.

Op de hoogte blijven?

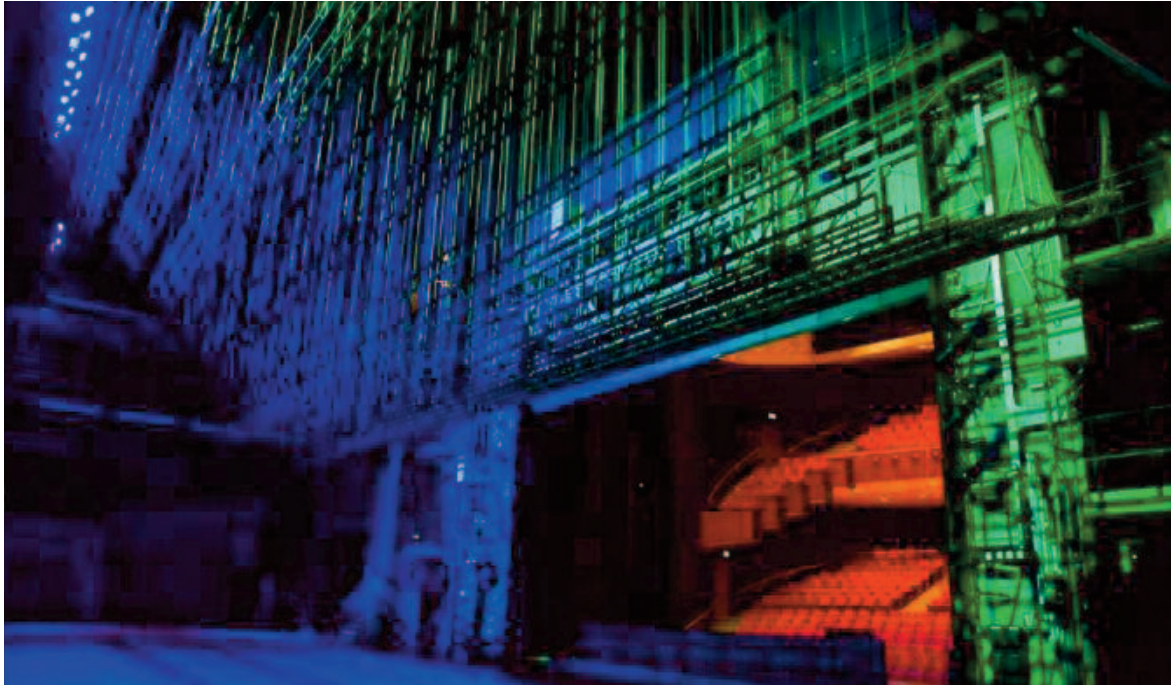
Wilt u op de hoogte blijven van **thinX**, bezoek dan de website parktheater.nl/thinX

Als u ook de **thinX** publicatie over seizoen 2012-2013 wilt ontvangen, kunt u die bestellen via Claassens@parktheater.nl

Een horizonbatterij van LED licht

11 augustus 2013

Vanaf het begin van seizoen 2013-2014 hangt er in het Parktheater een horizonbatterij van LED lampen. Parktheater technicus Paul Vlemmix vertelt hoe dit ontwikkeld is en wat het inhoudt.

Efficiënter en duurzamer

“Achter op het toneel hangt vaak een groot, wit doek, dat in het theater een horizontaal doek genoemd wordt. In de Grote Zaal van het Parktheater is dat doek 22 meter breed en 12 meter hoog. “Om het doek verschillende kleuren te kunnen geven, gebruik je een horizonbatterij. Dat is een batterij lampen die speciaal gemaakt is om een groot oppervlak van dichtbij aan te lichten. In de oude batterij kon je vier kleuren tegelijkertijd gebruiken. Voor iedere kleur zaten er tien lichtbakken van één kilowatt in de batterij. ‘s Morgens, tijdens de opbouw van een voorstelling, geven de technici van het bezoekende gezelschap aan welke vier kleuren ze in de horizon willen hebben. Het was veel werk om de kleuren telkens te vervangen. Daarnaast kostte het ook heel veel stroom. LED kost veel minder stroom. Vroeger hingen er veertig bakken van één kilowatt, dus veertig kilowatt in totaal. Nu is het 5.000 watt als je alles vol aanzet. Maar dat gebeurt niet vaak.”

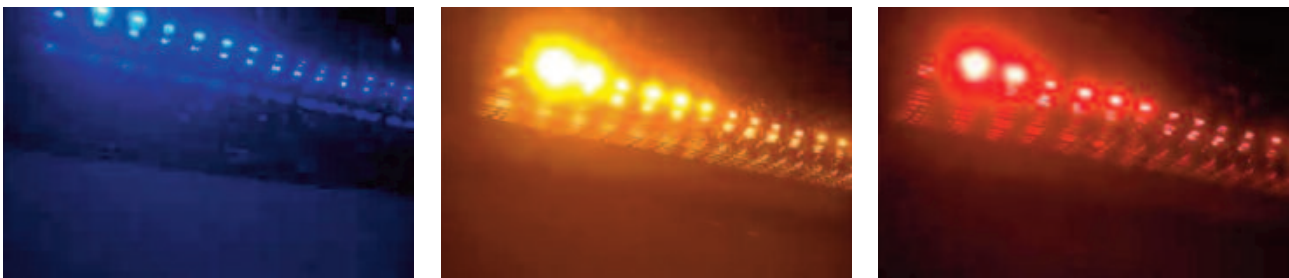
Toevalstreffer

“Met LED kun je alle kleuren maken, maar men was er lange tijd huiverig voor dat het er anders uit zou zien dan met de oude batterij. De beslissing om de horizonbatterij te vervangen werd dan ook niet makkelijk gemaakt. Het idee speelde drie jaar geleden al, maar toen was LED nog relatief nieuw. Er is afgewacht tot de fabrikanten de kinderziektes hadden verholpen en de prijzen van de systemen gedaald waren, maar ook toen ging het nog niet zonder slag of stoot. “We hadden nog nooit een armatuur, de naam voor alle onderdelen van de lamp samen, gezien die zo'n groot vlak van dichtbij kon aanlichten. De oude bakken hadden daarvoor een speciaal gevormde reflector. Die was zo gevormd dat die het licht overal precies evenwijdig verdeelde. Na een lang onderzoek kozen we voor een systeem van ETC. Dat heeft een breed kleurenspectrum op basis van zeven kleuren: rood, groen, blauw, indigo, oranje-rood, amber en cyaan. Daar hebben we er twee van onder elkaar gehangen. Één om het bovenste deel aan te lichten en één om het onderste deel aan te lichten. Die twee samen moesten één mooi egaal vlak maken. Dat was heel lastig, je krijgt snel zogenaamde dips: op de ene plek teveel lichtintensiteit en op de andere plek te weinig. Er zitten filters in (streepglas), die de lichtbundel verdelen. Bij een smalle bundel heb je een hoge intensiteit op één plek, maar je kunt de bundel spreiden door daar spreidingsfilters in te zetten. We hebben een hele dag geëxperimenteerd met verschillende types streepglas, maar we kregen het in eerste instantie niet voor elkaar om het mooi egaal te maken. Tot we per ongeluk het streepglas verkeerd om in één van de bakken hadden gezet. Streepglas zijn plastic plaatjes die je met de bolletjes naar buiten moet plaatsen. Bij de bak waar ik dat andersom had gedaan was het goed.”

Tweede uitdaging

“Ook het aansturen van de nieuwe horizonbatterij was een uitdaging. “Het bezoekende gezelschap komt ‘s morgens binnen met hun lichttafel, de opbouw is strak gepland. Dan is er weinig tijd om aanpassingen te doen. We wilden de gezelschappen kunnen aanbieden dat zij de vier kleuren op de oude manier kunnen aansturen, met de vier kanalen die zij op hun lichttafel hebben. De LED armaturen zijn veel ingewikkelder: ze hebben meer parameters, waardes die je een lamp moet ‘vertellen’. Maar als er een gezelschap komt met een hele simpele lichttafel, kun je niet verwachten dat zij de nieuwste type lampen aan kunnen sturen. We hebben het nu zo gemaakt dat we tussen de nieuwe armatuur en de lichttafel van het gezelschap een lichtcomputer hebben gezet. Die staat op het zijtoneel en draait op een laptop. De lichttechnicus van het gezelschap stuurt op de ouderwetse manier het signaal uit met vier kleuren. Dat signaal komt bij onze laptop en die vertaalt het naar de armatuur. Dat was ook iets heel nieuws wat we zelf hebben uitgezocht. Die laptop kan worden aangestuurd met zowel een iPhone als een Android toestel en is daarmee van afstand bestuurbaar.

Met het programmeren van de lichtstanden op die laptop zijn we wel even zoet geweest. We hebben de kleuren van de oude horizonbatterij allemaal nagemaakt. Koen van Kollenbrug heeft 90 standen gemaakt die door één kanaal kunnen worden aangestuurd. Als een gezelschap de kleur rood wil hebben, hebben wij een lijst van welk kanaal het gezelschap dan moet uitsuren.”

Eerste in Nederland

“Het blijkt dat het meevalt met het verschil tussen de oude en de nieuwe horizonbatterij. “Iedereen die er tot nu toe mee gewerkt heeft, is er erg tevreden over. Wij waren het eerste theater in Nederland met een horizonbatterij van LEDlampen. Nu komt heel Nederland hier kijken, zoals de mensen van Stadsschouwburg Utrecht en van de Nationale Opera & Ballet.” In de kleinste zaal van het Parktheater, de Kameleon, hangen alleen nog maar LEDlampen. Maar er zijn nog geen concrete plannen om alle andere lampen in de Grote Zaal en Philipszaal te gaan vervangen. “We hebben ermee geëxperimenteerd, maar daar waren we niet tevreden over. LEDlicht is nog niet ver genoeg ontwikkeld, het blijft toch niet-natuurlijk licht dat als frontlicht (licht dat uit de zaal op het toneel schijnt) nog niet goed te gebruiken is. Het front blijven we met conventioneel licht doen.”

Best of the Fest

30 augustus t/m 8 september 2013

We ontwikkelden het internationaal theaterfestival Best of the Fest, geboren uit onze zoektocht naar meer internationaal aanbod en vernieuwing in ons programma. Ook diende het festival als proeftuin-project voor Brabant Culturele Hoofdstad 2018. Van 30 augustus tot en met 8 september 2014 presenteerden we tien verschillende voorstellingen, met artiesten uit onder andere Frankrijk, Portugal, Engeland, Amerika, Duitsland en Nederland.

Internationale voorstellingen

Het idee voor het festival ontstond doordat het voor programmeur Mons de Goede steeds lastiger werd om internationale voorstellingen naar het theater te halen. Omdat impresariaten steeds minder internationaal aanbod hebben en omdat het aanbod dat er is steeds duurder wordt. Hij ging daarom zelf op zoek naar bijzondere voorstellingen. Uitgangspunt van het festival was om de beste voorstellingen van Europese zomerfestivals, zoals het Grec Festival, Edinburgh Fringe Festival en Festival d'Avignon, naar het Parktheater te halen. Om de bewoners van Eindhoven en omstreken kennis te laten maken met verassende, spannende en internationale voorstellingen die normaal gesproken vanwege hun kleinschaligheid niet in het Parktheater getoond kunnen worden.

Spiegeltent en Power Plant

Best of the Fest was al een aantal jaar in ontwikkeling. In seizoen 2011-2012 werden voor het eerst voorstellingen gepresenteerd in het kader van het festival, als pilot. In seizoen 2012-2013 groeide het aantal voorstellingen, maar vond het gehele programma nog steeds plaats in de theaterzalen. In 2013-2014 werd er voor het eerst een festivalhart gebouwd buiten het theater, waar ook voorstellingen gespeeld konden worden. Zo werd op het grasveld voor het theater een spiegeltent gebouwd, waar iedere avond een speciaal samengestelde show en late night show speelden. In de spiegeltentshow, *Fest Bizarre*, speelden artiesten als Maria Juncal, Jess Love en Ursula Martinez. De show werd begeleid door een gelegenheidsband The Screaming Margaritha's, met onder anderen Dervis, Quintijn Lohman en Bertus Borgers. Op *Late Night Fest* speelden onder anderen Sven Ratzke en Claron McFadden en Sven Hammond Soul. Ook bouwde theatergezelschap WAK hun eigen theater op: de Power Plant. Deze houten fabriek zal in de toekomst volledig in haar eigen energiebehoefte voorzien, door middel van zonne-energie en led-verlichting. In de Power Plant speelde WAK haar voorstelling *Man met de Hamer*.

Roaring Rita

De vormgeving van het festivalterrein was in handen van ontwerpster Anouk van Brakel. Zij bouwde een aantal oude pipowagens om tot horeca wagens, de kassa en kleedkamer van een clown en photobooth ineens. In een Fiat kon je je toekomst laten verspellen, vanuit de kofferbak van een Piaggio kon je plaatjes draaien en de achterbak van een Peugeot werd een zwembad. Het festival kreeg zelfs een eigen mascotte, in de vorm van Roaring Rita, ontworpen door Jeffrey Warlich.

Samenwerking Grec Festival

Voor deze editie van Best of the Fest werd een samenwerking met het Grec Festival uit Barcelona opgezet. Zowel Best of the Fest als het Grec Festival waren co-producenten van de voorstelling *100FEMMES* van het Franse theatergezelschap Collectif Lyon.05. De voorstelling ging in Barcelona in première met medewerking van 100 vrouwen uit die stad en reisde vervolgens naar Eindhoven, waar 100 Eindhovense vrouwen meespeelden.

Brabant Culturele Hoofdstad 2018

Het idee was om Best of the Fest de komende seizoenen door te ontwikkelen, met het oog op Brabant Culturele Hoofdstad 2018. Parktheater wilde de verbinding aangaan met festivals in andere voormalige- en toekomstige Europese Culturele Hoofdsteden, om de ontmoeting en samenwerking tussen theaterprofessionals uit die steden te bevorderen. Op festivals in die steden zou in 2017 de 2018 Brabant Award worden uitgereikt aan de productie die door de festivalprogrammeur van het festival en de artistieke leiding van Best of the Fest als beste voorstelling werd beoordeeld. De prijswinnaars samen zouden het programma vormen van Best of the Fest 2018. Helaas verloor Brabantstad de strijd om de Culturele Hoofdstad van Leeuwarden. Desondanks heeft het Parktheater de wens om verder te gaan met het Best of the Fest, als een tweejaarlijks, kleinschalig festival. De eerstvolgende editie is begin seizoen 2015-2016.

In de zomer van 2012 presenteerde het Frans – Spaanse theatergezelschap Collectif Lyon.05 het concept voor de voorstelling **100FEMMES** op het Grec Festival in Barcelona. De voorstelling zou een jaar later op dat festival in première gaan en het gezelschap was op zoek naar coproductanten in andere steden. De programmeur van het Parktheater, **Mons de Goede**, was zo onder de indruk dat hij besloot de voorstelling naar Eindhoven te halen.

Tegengeluid

Het idee voor de voorstelling ontstond bij regisseuse Àngels Aymar toen ze merkte dat zij steeds vaker opdrachten kreeg om monologen of dialogen te schrijven, omdat er door de crises geen geld meer was om stukken met meerdere acteurs te spelen. Om een tegengeluid te geven, bedacht ze een voorstelling met honderd spelers. Honderd vrouwen uit de steden waar de voorstelling zou spelen.

100 Eindhovense vrouwen

In Eindhoven werd er op zoek gegaan naar honderd vrouwen uit Eindhoven en omgeving. Via lokale media, (buurt)verenigingen en bezoekers van het theater, werden zij snel gevonden. Ieder met een eigen motivatie om mee te doen: sommigen wilden graag op het toneel staan, anderen wilden mensen leren kennen, of waren net ontslagen en zochten een nieuw doel in het leven. Weer anderen waren herstellend van een ziekte of wilden iets voor zichzelf doen omdat ze thuis altijd voor anderen zorgden. De jongste speelster was 18 jaar oud, de oudste 76.

Vragenlijst

De vrouwen wisten niet precies waar ze aan begonnen. De voorstelling werd in Eindhoven namelijk opnieuw gemaakt. Er was een script met een paar teksten, maar het meeste materiaal werd bij de vrouwen zelf verzameld. Ze kregen daartoe een vragenlijst met vragen als: Wat zijn de beste redenen om in Eindhoven te wonen? Wat is iets wat je nooit op zou willen geven? Wat zou je kunnen doen om de wereld een betere plek te maken?

Uit de antwoorden selecteerde Àngels zinnen, die door de vrouwen zelf werden voorgelezen in de voorstelling. Verder bestond de voorstelling uit beweging, muziek, film en zelfs fietsen.

In acht dagen tijd maakte Àngels en haar team samen met de vrouwen de voorstelling. Hierbij werden ze ondersteund door vier regieassistenten, die net afgestudeerd waren aan de Fontys Academie voor Theater. Het repetitieproces was emotioneel en fysiek zwaar voor de vrouwen, maar zij hebben samen een mooie, bijzondere voorstelling weten neer te zetten.

Na Eindhoven zal de voorstelling ook in Engeland, Korea, Mexico en Israël opgevoerd worden.

Na afloop van de voorstellingen hebben een aantal van de vrouwen een boek gemaakt, waarin ze hun ervaringen beschrijven. Hieronder een aantal fragmenten uit hun teksten.

Ingrid Bijleveld

100 vrouwen
vol vertrouwen
in choreografie
licht, geluid,
fotograaf
regie
Samen werken
willen weten
wat de ander
anders maakt
Waarom wonen we
hier, wat
in deze stad
is het
dat ons raakt
Gelijkheid
verenigt velen
diversiteit
het is de som der delen
waaruit 100femmes bestaat

Ange-Miette Haqué “Een heel publiek voor mij. Ik zag niemand, iedereen was onzichtbaar. Ik voelde alleen maar sterkte, liefde en veel warmte op het podium. Er stonden 99 vrouwen achter mij.”

Nomi Sipkens “Toen ik me aanmeldde was ik wel een beetje bang. Ik zou met allemaal mensen in aanraking komen die ik niet kende, iets wat voor mij lastig kan zijn. Toch ging ik het proberen. Nadat we te horen hadden gekregen dat we mee mochten doen, ging ik met een ontzettend goed gevoel naar huis. Ik heb het als ontzettend leuk en prettig ervaren. Iedereen was ontzettend lief voor elkaar, begripvol, zorgzaam, open en ik voelde me welkom. Ik ben door mee te doen uit mijn comfort zone en mijn schulp gekropen. Tijdens 100FEMMES heb ik gezien dat iedereen er mag zijn. Dat iedereen een verhaal heeft dat verteld mag worden en dat ieder verhaal het waard is om naar te luisteren. Ook ik mag er zijn. Als ik nu buiten loop, kijk ik om me heen. Ik wil de mensen graag zien en ze mogen mij ook weer zien.”

Kootje Schilders “Toen het project 100FEMMES voorbij kwam, via een vriendin en via mijn dochter, dacht ik: dit wordt me niet voor niets aangeboden. Eens kijken hoe ik het er vanaf breng in een groep van 100 vrouwen. Loop ik gillend weg bij al die drukte? Ga ik mijn energie verspillen door mijn haantje-de-voorste gedrag? Maar ik vond het heerlijk, het voelde als een warme deken. Ik hoefde me alleen maar bezig te houden met mijn eigen taken en kon erop vertrouwen dat al die andere vrouwen de haren deden. Just go with the flow.”

Mariël Dijkstra “Dagelijks in het theater om toneel te spelen. Geen rol van een ander spelen, maar jezelf zijn. Dat is een mooie paradox. Waar theater een andere realiteit is en op toneel acteurs in een rol kruipen, daar betreden wij juist die andere realiteit als onszelf, alle rollen buiten de deur achterlatend. Wow, wat mooi.”

Liesbeth Feuth “Het werden acht intensieve en betekenisvolle repetitiedagen. Een zenuwslopende première en een geoliede tweede avond. Nu het stof is neergedaald, weet ik dat dit project een blijvende indruk op me heeft gemaakt. Dat komt door de openheid van de ‘femmes’ en de saamhorigheid die daardoor in recordtijd ontstond. Onvergetelijk vind ik de professionele betrokkenheid van Angels en Montse. Wat een lef hebben die dames en wat wisten ze ons te inspireren en bewegen. Ik gun nog veel meer vrouwen in veel meer steden de 100FEMMES-experience.”

Annemarie Bauer-Renning

“Meedoen aan 100FEMMES was een leuke, leerzame ervaring. Het zo veel en lang van huis zijn, zomaar! Ik vond het geweldig. Ook de verhalen van anderen horen, ontdekken dat ook anderen hun problemen hebben en hoe ze daarmee omgaan. Dat dat kon, dat we ons voor elkaar openstelden, was bijzonder. Elke dag naar de repetities komen in het Parktheater voelde als thuiskomen. De andere vrouwen weer zien gaf me echt een oppepper. Het hielp me mijn verdriet naar de achtergrond te schuiven. Ik had plotseling het gevoel dat ik niet alleen stond, dat ik deel uitmaak van een groep. Met 100FEMMES kwam ik in een opwaartse spiraal terecht. Ik sta veel positiever in het leven, zit lekkerder in mijn vel, waardoor ik veel meer aankan.”

Expositie nalatenschap Jeanine Veldman

4 oktober 2013

Kunstenares Jeanine Veldman liet tientallen schilderijen na, die door Roel Veldman aan het Parktheater werden geschonken. Ook Jan Janssen schonk een aantal werken van de kunstenares uit zijn persoonlijke collectie. Deze schilderijen werden geëxposeerd in het Parktheater en waren te koop. Jeanine Veldman was altijd erg betrokken bij de ontwikkeling van jonge kunstenaars, vandaar dat de opbrengst van de verkoop ten goede kwam aan het thinX fonds.

Rijk aan variatie

Op haar vijfde tekende Jeanine Veldman al klasgenootjes na en op haar zevende opende ze haar eerste expositie. Ze is haar hele leven blijven schilderen, tekenen en sculpturen maken. Haar werk is rijk aan variatie en sterk van ritme en techniek. Ze gebruikt een combinatie van abstractie en menselijke figuratie. Inspiratiebronnen zijn muziek en theater, de natuur en dieren, de beeldhouwcultuur van oervolkereen en techniek. Jeanine Veldman overleed in 2010.

Meer dan honderd exposities

Ze heeft meer dan honderd exposities in binnen- en buitenland op haar naam staan, met steeds wisselende thema's. Ze exposeerde in onder andere het Congresgebouw, het Maliehuis en de galerie van Jan des Bouvrie. Kroon op haar werk was haar expositie als eerste Nederlandse kunstenares in het Belgische Dhondt-Dhaenens museum in 1980. Ook werd haar werk *Carnaval in magenta* opgenomen in de Internationale kunstkalender die Philips uitbracht ter ere van zijn 100-jarig bestaan. Het schilderij stond tussen werken van Jeroen Bosch, Monet en Renoir.

Roel Veldman, schenker van de schilderijen, schreef de volgende tekst over Jeanine Veldman:

*Een vrouw
een leven als
middelpunt in haar eigen theater
soms eenzaam
vaak enig toeschouwer
van gedroomde werelden
bouwde haar decors
vermoedde een wereld daarachter
speelde een schreeuw
was een schreeuw
we horen haar niet meer
we kunnen haar schreeuw nog wel zien*

Opening

Op 4 oktober 2013 werd de expositie met haar schilderijen geopend door Giel Pastoor, directeur van het Parktheater. Er werd een tekst voorgedragen van de hand van Marcel Osterop, één van de makers binnen **thinX**. De expositie was tot en met juni 2014 te zien in het theater.

Nalatenschap

U kunt ook zelf kunst schenken. Deze kunst wordt door het Parktheater verkocht. Zou u graag een werk willen schenken, stuur dan een e-mail met informatie aan claassens@parktheater.nl met daarbij een afbeelding van het werk.

Oscar de Boer / Bende van Oz

Speeldata: 15 november 2013, 13 en 14 februari 2014,
2 en 25 april 2014 en 6 en 7 juni 2014

Oscar de Boer is artistiek leider van het muziektheatergezelschap Bende van Oz. Zijn eerste stappen in het theater zette hij bij Theaterplan. Vervolgens ging hij naar de Musical Factory en studeerde hij aan de Frank Sanders Akademie. Na zijn studie speelde hij in een aantal musicals, zoals *Home* en *Pipo*. Hij keerde terug naar Eindhoven om zijn eigen muziektheatergezelschap, Bende van Oz op te richten. In zijn eerste thinX seizoen werkte hij aan de korte producties *Wit*, *Vensters* en *Lola*, waarvan hij work in progress presentaties hield. Ook maakte hij de voorstelling *Het Predicaat*, over en met een man met Asperger.

Theaterplan

Op zijn vijftiende speelde Oscar in *Macbeth de musical*, van Theaterplan. Zijn moeder had hem opgegeven voor de audities: "Tot mijn grote verbazing mocht ik meedoen. Ik vond de audities heel eng en durfde niks. Ik zong het liedje *Memory* uit *Cats*, omdat dat het enige musicalnummer was wat ik thuis had liggen. Ik was thuis wel altijd aan het zingen, maar ik zong liedjes van The Doors en Nirvana."

Helderheid

Wat hem aantrok in het theater was dat alles op het toneel helder en duidelijk is: "Wat er van je verwacht wordt, hoe laat je er moet zijn, wat je moet zeggen. Daar was Theaterplan een hele goede leerschool in: kom op tijd, ruim je rotzooi op, schrijf je aanwijzingen op. Of ik nou iets regisseer of schrijf, het is voor mij volstrekt helder wat ik in het theater moet doen. Die helderheid heb ik nergens anders. Ik houd van dat jij bepaalt wat je laat zien, wanneer en met welk effect. Er zijn duidelijke regels aan verbonden, waarmee je veel meer kan dan alleen theater maken. Je kunt er grip mee krijgen op het dagelijks leven, je kunt leren hoe je met alledaagse situaties om kan gaan. Als ik op een kantoor zou werken, zou het een complete chaos in mijn leven worden. In het theater kan ik laten zien wat ik ontdek door het observeren van anderen en mezelf. Zoals de oorzaak van burn-outs of een generatie die verslaafd is aan studeren en maar niet beginnen met werken. Daarvoor heb ik een kader nodig."

Decor uit de foyer

Tijdens zijn studie aan de Frank Sanders Akademie wist hij al dat hij zelf theater wilde maken. “Ik ben geen audities gaan doen, maar werd gebeld of ik in *Home* wilde spelen. En vervolgens kreeg ik andere aanbiedingen. Toen ik in musicals speelde hoefden we pas rond drie uur ‘s middags in de bus naar de theaters, dus kon ik in de ochtenden schrijven en maken. Ik ben eerst solo’s gaan maken, maar wilde wel eens met iemand anders spelen, dus ben dialogen gaan schrijven. Dat werden hele verhaallijnen, waardoor ik er meer mensen bij moest gaan vragen. Toen werd het belangrijk dat er geregisseerd werd, dus dat ben ik ook gaan doen. We deden alles zelf. Het decor haalden we uit de foyer van Het Fijnhout Theater, waar we speelden, of uit ons huis. Er gaat veel tijd in zitten, maar als je iets aan het leren bent, is dat niet zo erg. Als je zeker weet dat je iets wilt en dat wilt kunnen. Ik had de sleutel van de zaal en kende de code van het alarm, dus heb daar wel eens tot vier uur ‘s nachts gerepeteerd.”

Lesgeven

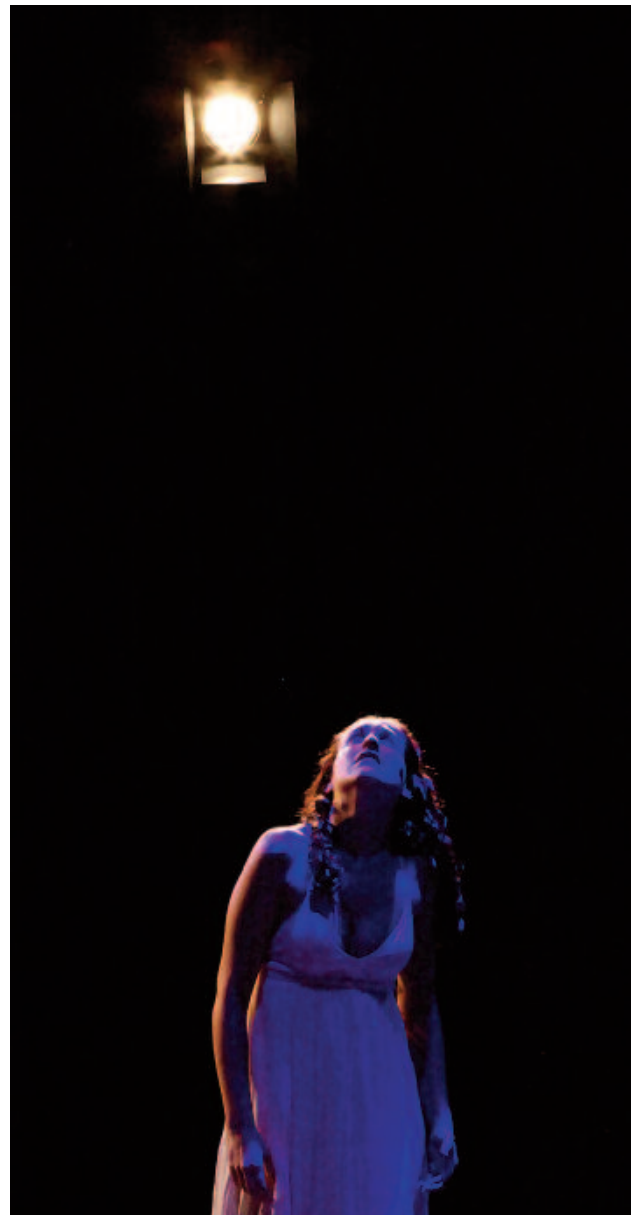
Frank Sanders vroeg hem ondertussen of hij les wilde geven in spel: “Ik had geen idee hoe dat moest, maar Frank zei dat ik na moest denken over wat ik zelf fijn vond of al wist. Toen ben ik het gewoon maar gaan doen en dat ging wonderbaarlijk goed. Ik merk bij lesgeven en regisseren dat ik altijd heel goed heb opgelet wat iedereen doet. Hoe een leraar zich opstelt, welke informatie hij geeft aan de leerlingen op welk moment. Van Frank heb ik bijvoorbeeld geleerd hoe hij zijn ruimte gebruikt en de techniek aanstuurt. Hoe hij iedereen erbij houdt, maar genoeg ruimte laat om creatief te zijn.”

Belangrijke boodschap

Inspiratie voor zijn stukken haalt hij uit zijn omgeving: “Ik merkte dat er veel vriendinnen van me een burn-out kregen. Ze hadden allemaal verwachtingen waaraan niet voldaan leek te zijn, dus liepen ze gefrustreerd rond. Ik luisterde naar ze en probeerde te achterhalen wat er precies aan de hand was. Ik kwam tot de conclusie dat de menselijke geest expansie wil. Je wilt altijd meer dan wat je bent of hebt. Als je je persoonlijkheid niet alleen aan jezelf, maar ook aan je Facebook, relatie, carrière, hobby’s, kortom aan je status in de maatschappij gaat verbinden, dan is je persoonlijkheid zo versplinterd, dat je dat niet bij elkaar kan houden. De inspanning die je levert om dat wel te proberen, is te groot. Ik vroeg me af waarom mensen dat willen. Omdat er buiten je een wereld is die je niet kunt beheersen. Als je denkt dat dat wel kan en je probeert dat, dan heb je een probleem. Eerst noemden we dat oncontroleerbare de natuur, de godenwereld of het lot. In principe gaat drama daarover. Mensen die zich verzetten tegen de natuur en proberen die en anderen te beheersen. Zodat ze een beetje god zijn. Drama wijst je erop dat dat niet zo is. Dat vind ik een belangrijke boodschap.”

Geen uitleg nodig

Oscar wil stukken maken over wat mensen in de leeftijd van 18 tot 35 jaar meemaken. “Dan worden mensen wat ze uiteindelijk worden. Tussen de 18 en 25 jaar zijn mensen nog heel erg op zichzelf gericht. Daarna ben je afgestudeerd en moet je je richting bepalen. Wie je wordt en wat je te bieden hebt. Ik vind het interessant om het daar over te hebben. Die groep wordt eigenlijk overgeslagen in het theater. Het gaat vaak over mensen die ouder of jonger zijn. Er is ook een andere taal nodig bij hoe wij zijn opgegroeid. Veel mensen zijn niet meer met theater opgegroeid, dus je zit met de uitdaging hoe je ze interesseert voor het product wat jij zelf

mooi vindt. Dat vind ik ook interessant. Je moet dingen maken die aansluiten bij hun belevingswereld, maar ze daar iets anders over laten zien dan dat wat ze al weten, zonder informatief te zijn. De kern moet duidelijk zijn, het publiek moet niet hoeven puzzelen. Hun reactie moet spontaan zijn. Je moet de diepere laag meekrijgen, maar dat is niet waar het in eerste instantie over gaat. De mooiste films zijn niet de wazigste films, de mooiste gedichten zijn niet de ingewikkeldste. Als je een beeld ziet, is dat gewoon mooi of niet mooi. Aan uitleg bij het beeld heb ik geen boodschap. Bij de Cobra beweging zie je met welke energie de verf op het doek is gebracht, daar is geen uitleg bij nodig.”

Artistiek leider

In zijn eerste seizoen in **thinX** liep hij tegen een aantal dingen aan, waaraan hij in het komende seizoen moet werken: “Om te maken wat ik wil maken heb ik een ruimte en een organisatie nodig, dus moest ik een gezelschapsstructuur opzetten. Ik kan artistiek veel tegelijkertijd, maar qua organisatie niet, dus had ik een zakelijk leidster nodig die het allemaal organiseert. Wat ik nog moet leren is hoe je van een schrijver en regisseur transformeert in een zakelijk leider van een gezelschap. Om de mensen te vinden die bij een bepaalde voorstelling passen. Ik zou daar meer voor moeten gaan zien. Ook moet ik mijn team nog compleet maken. Ik heb nu een zakelijk leider en een productie leider, maar mis nog een vormgever en dramaturg. Dan moeten we nog voor elkaar zien te krijgen dat we mensen kunnen betalen. En ik heb iets geleerd over leidinggeven. Ik moet minder vriendelijk worden. Dat is een stap naar artistiek leiderschap, het sneller zeggen als iets me niet bevalt.”

De keten klopt

In producties van zijn gezelschap wil hij met spelers van verschillende niveaus en leeftijden gaan werken: “Ik wil graag spelers zelf gaan opleiden en met amateurs gaan werken. Omdat dan de hele keten klopt. Ik wil alle stappen die ik zelf heb gemaakt, terug zien komen in mijn producties. Ik wil jongeren die naar een toneelschool willen helpen daar te komen. Ik wil pas afgestudeerde acteurs spelervaring kunnen bieden. Ik wil oudere acteurs die in een sleur zitten, weer in dat busje naar Apeldoorn, in aanraking laten komen met mensen die nog een droom hebben. In eerste instantie schrijf je een verhaal voor publiek, maar ik wil dat de productie voor iedereen die erbij betrokken is iets oplevert, naast geld. Je moet als acteur iets te delen hebben, je moet dat wat je hebt kunnen weggeven. Mensen hebben lijstjes met wat ze willen bereiken, zonder erbij stil te staan wat ze zelf te bieden hebben. Ze komen dan tot de conclusie dat ze niks te bieden hebben. Wat niet waar is, maar het is niet waar ze zich op geconcentreerd hebben. Als je niet investeert, wordt iets nooit meer. Als je alleen maar dingen naar je toe haalt, verklein je je ruimte. Je huis wordt vol met dingen die je niet nodig hebt.”

Het werken met amateurs vindt hij niet alleen inhoudelijk interessant, maar ook qua marketing: “Het is ook een manier om publiek op te bouwen. Als je met amateurs iets maakt, willen ze vaak ook komen kijken naar wat je zelf maakt. Het zijn mensen die geïnteresseerd zijn in theater, maar niet zo snel naar voorstellingen gaan.”

Sparringpartners

Om te leren hoe hij een goed artistiek leider kan zijn, zoekt hij naar voorbeelden binnen en buiten de theaterwereld: “Ik zou wel mee willen kijken naar bijvoorbeeld hoe Johan Simons dat doet. Ik denk dat ik van hem observeren meer leer dan door met hem te praten, want in een gesprek moet hij uitleggen wat hij doet, wat heel lastig is. Maar ik ben ook benieuwd naar hoe Giel Pastoor leidinggeeft, of naar hoe Mons de Goede programmeert. Dus misschien moet ik juist een leidinggevende in een bedrijf gaan kijken, hoe bijvoorbeeld een CEO leiding geeft. Ik denk dat we als theatergezelschap ook steeds concreter en bedrijfsmatiger te werk moeten gaan. Tegen musicalstudenten die geïnspireerd willen worden zeg ik ook altijd dat ze niet naar musicals moeten gaan, maar naar een museum, toneelstuk of jazz festival. Anders ga je anderen nadoen. En je moet je kennis verdiepen. Ik moet een artistieke sparringpartner hebben en iemand die weet hoe je een bedrijf runt, hoe je communiceert en leidinggeeft. Die sparringpartner moet misschien niet iemand binnen de theaterwereld zijn, als die me andere inzichten moet geven. Een andere artistiek leider vertelt hoe hij zijn idee heeft vormgegeven. Dat zegt niks over mijn idee.”

Go-grow, het GroeiGesprekSpel

HET MODERNE FUNCTIONERINGSGESPREK

December 2013

Op 5 december 2013 kregen alle medewerkers van Parktheater Eindhoven een Groeigesprekspel kado.

Het werd bedacht en vormgegeven door de medewerkers zelf.

Om nog beter te kunnen werken aan de eigen ontwikkeling en groei ontstond de behoefte om het patroon van de bestaande functioneringsgesprekken te doorbreken. En zo kwam dit Groeigesprekspel tot stand.

En het is precies wat het zegt: **Het gaat over groei. Het is een gesprek. En de vorm is een spel.**

Groei is daarbij alle soorten groei. Omhoog, de diepte in, een zijsprong, anderen laten groeien. Alles is bespreekbaar. Zolang het maar de persoonlijke ontwikkeling van de medewerker betreft. Salarisbespreking is geen onderdeel van het spel.

Het GroeiGesprekSpel

Het aangaan van het gesprek is de basis van alles. Er bestaan grofweg drie uitgangssituaties voordat een medewerker dit spel aangaat met zijn direct leidinggevende: men praat eigenlijk zelden met elkaar (ja, dat komt voor); het spel leidt dan tot een goed gesprek; men praat al goed met elkaar: het spel leidt dan tot concrete afspraken die de ontwikkeling van de medewerker gaan ondersteunen; men praat al uitstekend met elkaar (ja, dat komt voor): het spel leidt dan tot verbeteringen voor de stad en de samenleving.

Als vorm is bewust het spel gekozen. Op die manier wordt op een speelse wijze alles bespreekbaar gemaakt en daarmee is alles vanzelf bruikbaar en kansrijk.

Iedere medewerker heeft een persoonlijk spel, waarmee hij in zijn eigen omgeving kan oefenen. In het theater is ook een live-spel aanwezig van 4x4 meter om werkelijk te voelen hoe de medewerker en leidinggevende ten opzichte van elkaar staan en bewegen.

In 2014 hebben er vele trainingen plaatsgevonden waarbij alle medewerkers het spel onderhanden hebben genomen en hebben geoefend. Hoe als medewerker het meeste uit zo'n spel te halen? Hoe als leidinggevende het meeste uit het gesprek te kunnen halen? Vervolgens ging men aan de slag en werd het spel (minimaal) 1 keer per jaar gespeeld.

Het spel gaat uit van de gedachte dat iedere medewerker vooral zichzelf mag zijn en dan wel zo bewust en 'aan' mogelijk. Het voert langs de velden

know-flow-glow-grow en hanteert het principe dat wie voldoende kennis heeft, lekker in zijn vel zit, doet waarvoor hij gepassioneerd is en weet wat de eerstvolgende (kleine) stap kan zijn in zijn ontwikkeling, in staat is het beste uit zichzelf te halen.

Het spel wordt nu door iedereen, soms ook in teamverband, gespeeld. De groei is ingezet. Ook in het spel zelf. Diverse medewerkers bouwen aan uitbreidingssets.

En hoewel het geen doel op zich is, bestaat de kans dat het spel wordt uitgegeven.

Wordt vervolgd. Bij de volgende beurt... is het uw beurt om te groeien.

Carmen live bij Vitalis WoonZorg Groep

10 december 2013

Een van de doelen van thinX is om de generaties met elkaar te verbinden. Op het podium, in de foyer, in de stukken die gespeeld gaan worden en in de overdracht van waarden, verlangens en ideeën. En vooral in het doorgeven van het plezier en het mooie van theater. Omdat we het belangrijk vinden om alle generaties bij het theater te blijven betrekken, gingen we de samenwerking aan met Vitalis, een woonzorggroep voor hoogbejaarden.

Theater naar de mensen brengen

Regelmatig ving Marleen van Amerongen, klantknuffelaar van het Parktheater, op dat een aantal oudere bezoekers van het theater nog wel voorstellingen zou willen zien, maar dat het voor hen om verschillende redenen lastig is om naar het theater te komen. Bijvoorbeeld vanwege lichamelijke gebreken, gebrek aan vervoer, of omdat hun partner hen was ontvallen en ze niemand meer hebben om samen mee te gaan. Zo ontstond het idee om het theater naar de mensen toe te brengen. Het initiatief is een samenwerking tussen het Parktheater, Vitalis WoonZorgGroep, Studio040, Opera Zuid en philharmonie zuidnederland.

Carmen

Op dinsdag 10 december 2013 werd de voorstelling *Carmen* van Opera Zuid en Philharmonie Zuidnederland met vier camera's live geregistreerd door Studio040. Via het glasvezel netwerk werden de beelden uitgezonden op vijf locaties van Vitalis WoonZorgGroep in Eindhoven, waar de opera op grote schermen geprojecteerd werd. Ook de inloop van mensen in de zaal en sfeerbeelden van de pauze werden gefilmd en uitgezonden. Op de locaties werd een echte theatersetting gecreëerd: er werden rode lopers uitgerold en de bewoners werden ontvangen door Parktheatermedewerkers in tenue. Het bijwonen van de uitzending was gratis. Ook vrienden en familie van de bewoners van de Vitalis huizen en buurtgenoten werden uitgenodigd om de opera samen te beleven. Ruim 350 mensen woonden de uitzending bij. In het Parktheater zaten 800 mensen in de zaal. Hierdoor werd de capaciteit van de voorstelling ook verhoogd met honderden plaatsen.

Samen een avondje uit

Aan een journalist van Groot Eindhoven vertelde één van de bewoners: “Het is zo fijn weer van theater te kunnen genieten, maar ook erg prettig dat dit op deze manier kan. Omdat je in de pauze de bezoekers van het Parktheater ook een drankje ziet drinken, heb je helemaal het gevoel dat je samen een avondje uit bent. Ik had het echt al een tijd gemist, bovendien kan ik nu zelf eens iemand meenemen. Ik hoop wel dat ze er nu mee doorgaan.”

Op de locatie Kortonjo werd door de bezoekers na afloop de *Toreador* gezongen. Ook klonk op de locaties, net als in het theater, na afloop een ovationeel applaus.

Testcase

Deze eerste registratie en uitzending was een testcase. Er wordt gewerkt aan een business case om het kostendekkend te maken voor de toekomst. In seizoen 2014-2015 worden in ieder geval drie voorstellingen uitgezonden, op negen locaties van Vitalis. Dat seizoen zijn de voorstellingen van cabaretière Jacquelin de Savornin Lohman, de Junior Company van het Nationale Ballet en *La Cenerentola* van Opera Zuid in de Vitalis-huizen te zien.

Samenwerking Stichting Vier het Leven en Parktheater Eindhoven

Om het theater toegankelijker te maken voor ouderen werken we ook samen met Stichting Vier het Leven. Stichting Vier het Leven begeleidt ouderen tijdens een avond uit. Vier het Leven zorgt voor prettig gezelschap, plaatsen in het theater en vervoer van en naar huis.

Senioren uit Eindhoven en alle omliggende plaatsen worden van harte uitgenodigd om met Vier het Leven een avond uit te gaan naar Parktheater Eindhoven. Onder het motto ‘Samen uit, samen genieten’ organiseert Vier het Leven theater- en concertbezoek voor senioren vanaf 65 jaar die niet graag alleen op stap gaan of niet meer alleen op stap kunnen. De samenwerking wordt na het eerste jaar nu flink uitgebreid omdat er in een duidelijke behoefte wordt voorzien. Parktheater Eindhoven is het eerste grote theater in Brabant dat dit initiatief breed ondersteunt.

Stichting Vier het Leven

De reacties van ouderen zijn prachtig, zegt regio coördinator Nika Meerman “We krijgen reacties als ‘voor de eerste keer in weken heb ik weer gelachen’, ‘ik voel me zo in de watten gelegd’ en “Na jaren ben ik weer in het Parktheater. Heerlijk om hier met fijn gezelschap te zijn!”

Feestelijke afsluiting

Het eerste seizoen in Eindhoven werd feestelijk afgesloten met de voorstelling *Jon en de Jongens* van Jon van Eerd en Lone van Roosendaal op 7 juni. 25 Ouderen mochten hier kosteloos naar toe om kennis te maken met Vier het Leven en te genieten van de theateravond.

In de Comedy Academy gaf cabaretier Leon van der Zanden voor het tweede seizoen op rij zijn kennis over cabaret en stand-up comedy door aan een groep talentvolle comedians. Uit de aanmeldingen werden de negen beste comedians geselecteerd. Zij kregen lessen van Leon, een gastles van een logopediste, maar ook van een spiritueel coach. Ook nam Leon de groep mee naar comedy café The Joker in Antwerpen en naar De Smederij in Soerendonk, waar de comedians het podium betraden. Uit de negen comedians mocht Leon, namens het Parktheater, één van hen voordragen voor deelname aan de halve finale van de Culture Comedy Award. Naast het Parktheater werden er ook kandidaten voorgedragen door The Joker, de Belgische Comedy Academy van Bas Birker, het Comedy Huis Utrecht en Badaboom.

Leon koos voor Bram Martens: "Omdat ik de plek het beste bij Bram vond passen op dat moment. Die kon het aan om aan een wedstrijd mee te doen en de jury over zich heen te krijgen. Hij was daar het meest klaar voor. Het moet jouw moment zijn. Ik heb gelukkig veel ervaring met het deelnemen aan wedstrijden en kan dus inschatten of het iemand wel of geen goed gaat doen om aan een wedstrijd mee te doen."

Bram kwam helaas niet door de halve finale. De Award werd uiteindelijk gewonnen door Lukas Lelie.

Bram Martens

Leeftijd: 38

Woonplaats: Eindhoven

Beroep: Trajectregisseur bij Neos (Maatschappelijke opvang)

Wat is je ervaring met stand-up comedy tot nu toe?

"In 2011 had ik mijn eerste stand-up comedy optreden in een voorronde van de Comedy Slam. Die ronde kwam ik door. Dat was genoeg bevestiging en endorfine voor een serieuze podiumverslaving. Sindsdien speel ik wekelijks door het hele land op kleine en iets grotere podia in café's, clubs, theaters et cetera. Omdat ik ook een baan en een gezin heb is het wel eens passen en meten om alles goed gepland te krijgen. En soms vraag je je wel eens af waarom je na een dag hard werken vier uur (heen en terug) rijdt naar een of ander gehucht in Noord Holland om acht minuten stand-up comedy te doen. Totdat je op het podium staat en je je eerste lach krijgt van het publiek, Dan weet je het weer."

Waarom heb je je opgegeven voor de cursus?

"Als beginnend comedian wil je altijd blijven leren, en jezelf verbeteren. Je bent schrijver, speler, criticus en regisseur van je eigen materiaal dus je weet niet altijd of je op de goede weg zit. Het leek mij inspirerend en goed voor mijn ontwikkeling om samen met andere comedians te spelen, nieuwe dingen uit te proberen en van elkaar te leren. En dat dan onder professionele begeleiding van een ervaren comedian als Leon."

Zijn je verwachtingen uitgekomen?

"Zeer zeker. Ik vind dat we allemaal op onze eigen manier een enorme ontwikkeling doorgemaakt hebben. Het was geweldig om te zien hoe het harde werken en soms ploeteren tijdens de repetities zich uitbetaalde tijdens de optredens. Leon heeft veel ervaring en succes met zowel stand-up comedy als cabaret. Hierdoor focust hij niet zozeer alleen op de technische kant van het grappen maken maar is hij vooral op zoek naar jouw persoonlijke verhaal, emotie of boodschap die eronder ligt die de grap uiteindelijk interessant maken."

Welk moment van de cursus is je het meest bijgebleven?

“Toen ik tijdens een repetitieavond een persoonlijke cabaretttekst uitprobeerde die ik nog nooit op een comedy podium had durven spelen. Die hakte er bij alle aanwezigen, en vooral bij mijzelf, onverwacht hard in. Later heb ik dezelfde tekst op aanraden van Leon geïntegreerd in mijn stand-up set en een aantal keer met succes gespeeld tijdens comedy avonden. Dat voelde als een belangrijke persoonlijke overwinning om risico's te durven nemen en te gaan staan voor wat ik te vertellen heb.”

Wat heb je van Leon geleerd?

“Leon heeft mij uitgedaagd om buiten mijn gebaande paden te gaan en daar op zoek te gaan naar mijn eigen persoonlijke materiaal en stijl. Hij heeft mij laten inzien dat het maken van een grap op zich weinig teweegbrengt als er geen oprecht of persoonlijk gevoel onder zit. Dat heeft mij veel bewuster doen nadenken over wat ik eigenlijk wil vertellen op het podium, en waarom. Daarnaast is het überhaupt leerzaam en inspirerend om Leon aan het werk te zien als comedian, MC en docent.”

Wat zijn je stand-up plannen in de toekomst?

“Lekker veel blijven spelen, mooie verhalen vertellen en mijn persoonlijke comedy-stijl verder ontwikkelen. Uiteindelijk lijkt mij niks mooier dan te kunnen leven van de lach van anderen.”

Jean Ongenort

Leeftijd: 29

Woonplaats: Tilburg

Beroep: Student

Wat is je ervaring met stand-up comedy tot nu toe?

“Sinds zomer 2012 sta ik zo'n twee tot vier keer per maand te stand uppen en organiseer ik mijn eigen avonden.”

Waarom heb je je opgegeven voor de cursus?

“Ik wilde meedoen met de Culture Comedy Award en dit was op dat moment de enige zichtbare ingang. Daarnaast sprak het idee van een gevorderdencursus mij aan, een plek om dieper op de stof en mijn materiaal in te gaan.”

Zijn je verwachtingen uitgekomen?

“Helaas niet. De deelname aan de CCA ging, terecht aan mijn neus voorbij. Het dieper ingaan op de stof en het materiaal kwamen eigenlijk pas de laatste drie lessen mondjesmaat op gang.”

Wat ben je na de Academy met comedy gaan doen?

“Na de cursus van Leon heb ik nog een cursus gevolgd, die iets meer aansloot bij wat ik zocht. Sindsdien ben ik weer met vol plezier bezig met optreden en organiseren. Op dit moment in Tilburg en Bergen op Zoom, maar er komt meer aan. Sinds juli geef ik leiding aan de Tilburg Comedy Crew, een klein groepje beginnende comedians uit Tilburg en omstreken. Verder stond ik in de halve finales van Cabaretteteket, het Leeuwarder Cabaret Festival en de Win Your Stage Time Award van het International Comedy Festival Rotterdam.”

Dennis van Aalst

Leeftijd: 38 jaar

Woonplaats: Amsterdam

Beroep: Manager reclamebureau

Wat is je ervaring met stand-up comedy tot nu toe?

“Voor de Comedy Academy heb ik een kleinkunscursus gevolgd en na deze cursus heb ik een keer met een solo cabaretvoorstelling van 30 minuten opgetreden. Dat beviel zo goed dat het naar meer smaakte.”

Waarom heb je je opgegeven voor de cursus?

“Na de kleinkunscursus voelde ik dat ik beter, leuker, krachtiger, scherper en zelfverzekerder wilde worden. Ik heb bewust gekozen voor stand-up comedy, omdat dat heel dichtbij jezelf moet staan en een hele directe vorm is waarbij je het maximale uit jezelf moet halen.”

Zijn je verwachtingen uitgekomen?

“Ook al begon ik de Comedy Academy met weinig verwachtingen en veel ambities, mijn verwachtingen zijn overtroffen. De lessen waren erg interessant, van de medestudenten heb ik veel geleerd en zowel materiaal als performance staan dichterbij mezelf. Bovenal heb ik nu de smaak te pakken en wil ik met optreden zoveel mogelijk vlieguren maken.”

Welk moment van de cursus is je het meest bijgebleven?

“Met name de persoonlijke momenten waarbij ik op zoek ging naar dat wat mij als comedian raakt. Dit betekent dat je buiten je comfort zone moet stappen en open moet staan voor dat wat je echt voelt en vindt. Als je dat vervolgens als basis gebruikt voor het optreden, dan sta je krachtig.”

Wat heb je van Leon geleerd?

“Het grote verschil tussen enerzijds grapjes bedenken en brengen en anderzijds de noodzaak voelen om echt materiaal te maken en brengen.”

Wat ben je na de Academy met comedy gaan doen?

“Op elke open mic of elk open podium dat Nederland rijk is, probeer ik op te treden. Hoe meer vlieguren, hoe meer ik leer. Elke keer weer leer je iets nieuws: omgaan met verschillende podia, soorten publiek, dynamiek, energie in de zaal en bovenal in contact staan met jezelf. Door elk optreden op te nemen, kan ik de beelden goed analyseren. Waar zit de lach, waar niet, waarom wel, waarom niet. Steeds schaven, schrijven, aanscherpen. Bestaande inzichten behouden, nieuwe inzichten ontwikkelen. Daarbij vooral ook weer contact met dat wat je overbrengt vinden en vasthouden.”

Ook **Janneke Jager** is nog volop met comedy bezig:

“Ik treed zo'n twee per week op, solo op open podia, comedy avonden, festivalletjes of samen met De Cabaretpoel waarvan ik deel uit maak. Dit zijn vaak optredens van 20 tot 30 minuten. Daarnaast speel ik een aantal keer mijn hele voorstelling van één uur solo in theaters. Dus genoeg reden om te blijven schrijven, geregisseerd te worden, en bij te schaven. Vaak hoor ik dan Leons 'stem' nog wel over het contact maken met je gevoel, over wat echt is. Kortom, ik heb echt wat gehad aan de Academy!”

Bij **Gerrie Smits** staat comedy, vanwege een opleiding die hij volgt, even op een lager pitje:

“De tijd na de Comedy Academy was zeer druk en afwisselend met optredens, van Amsterdam tot aan Maastricht. Door optredens na de Comedy Academy ben ik benaderd door een scout van een castingbureau. Sindsdien wordt ik regelmatig gevraagd voor commercials of als figurant. Maar het liefst sta ik achter de microfoon mijn ding te doen. Als ik weer verder in de opleiding ben, ga ik er zeker mee verder. Het is een hele leuke hobby/bijbaan. Ik heb in ieder geval meer optredens dan voor de Comedy Academy.”

Weilandproject 3: De scène van de gestreste moeder

11, 18 en 25 januari 2014

In het midden van de repetitieruimte staan twee meisjes. De één hangt rode theedoeken aan de waslijn, de ander vouwt ze op. Zij zijn de 'gestreste moeders' uit de scène met de gelijknamige titel. Vanaf de zijkant komt steeds één van hun 'kinderen' oplopen om hen een vraag te stellen of een mededeling te doen:

"Wil je mijn veter strikken?"

"Ik heb hoofdpijn."

"Mag ik €30 lenen?"

"Ik ben mijn knuffel kwijt."

De moeders raken steeds meer gestrest en worden kribbiger in hun antwoorden:

"Ik heb ook hoofdpijn."

"Dan heb je pech."

"Dan moet je beter zoeken."

De kinderen hebben hun vragen zelf bedacht en ook de 'moeders' reageren vanuit zichzelf.

De kinderen hebben veel inbreng binnen het *Weiland project* van Hetpaardatvliegt. Ze stellen veel vragen en doen veel suggesties:

"Misschien is het leuk als we..."

"Mag ik..."

"Zal ik..."

Veel kan en mag, maar Annemiek Nienhuis en Loek Beckers van Hetpaardatvliegt hebben duidelijk de leiding. Normaal gesproken leidt Annemiek samen met Fleur van Veghel Weiland, maar bij *Weiland 3* was Fleur met zwangerschapsverlof. Annemiek: "In het weiland moeten wel hekken staan. Hoe duidelijker je aangeeft wat de kaders zijn, hoe vrijer ze zich voelen om daar doorheen te bewegen."

Loek: "Je kunt niet zeggen: 'improviseer maar iets'. Dan zijn de mogelijkheden oneindig. Maar als je zegt: 'maak een scène in een zwembad', dan is dat al makkelijker."

In seizoen 2012-2013 vond *Weiland* voor het eerst plaats. De eerste twee keer ging *Weiland* over wat de kinderen wilden maken. Dit keer is de opzet een vooronderzoek voor een voorstelling die Hetpaardatvliegt gaat maken over het thema angst. De kinderen werd bijvoorbeeld gevraagd waarvan ze in paniek raakten en welke verwachtingen mensen van hen hadden. Deze methode werkt goed voor het gezelschap.

Annemiek: "Je komt zo toch meer in het kinderhoofd."

Zo had Annemiek van tevoren al een lijst met angsten opgesteld, die door de kinderen nog werd aangevuld met bijvoorbeeld angst voor clowns en liften, maar ook de angst om iemand die je dierbaar is te verliezen. De kinderen hebben soms andere angsten of paniek dan je zou verwachten. Toen Loek als voorbeeld noemde dat je soms het gevoel kan hebben dat je alles anders zou doen als je je leven over zou mogen doen, gaven sommige kinderen aan dat ze zich daarin herkenden.

Weiland vond plaats op drie zaterdagmiddagen van 10:00 tot 15:00 uur. Er is bewust voor gekozen om het niet langer te doen, zodat er geen sleur ontstaat, zowel niet voor de kinderen als voor de docenten. Maar drie middagen blijkt toch best weinig tijd.

Annemiek: "Je kunt in drie dagen iets maken met kinderen, maar je wil ze eigenlijk ook beter leren spelen."

Dat doet ze vooral vanuit de regie, door tijdens het spel te benoemen dat het leuk is wat iemand doet of te zeggen dat het wat spannender mag.

Aan het einde van de middag is het nog vijf minuten disco. De lampen in de repetitieruimte gaan uit en de gekleurde discolampen gaan aan. Aan de kant zit Rigo, hij doet ook mee aan het project: niet als speler, maar als technicus. Hij zet een liedje met een stampende beat aan en de kinderen, Annemiek en Loek, gaan nog even helemaal los.

De deelnemers van Weiland 3 aan het woord

Kun je uitleggen wat Weiland is?

Noah, 13 jaar: “*Weiland* is een kleine productie, die in drie zaterdagen gemaakt wordt. Je leert er heel veel over toneel en je gaat zelf iets maken, wat je de laatste dag laat zien.”

Wat hebben jullie vorige week gedaan?

Lieke, 13 jaar: “Eerst hebben we gezamenlijk een scène gespeeld, waarbij iedereen begon met staan en dan langzaam gaat vallen. Één iemand probeert de rest overeind te houden, maar dat lukt uiteindelijk niet meer. Daarna zijn we in groepjes scènes gaan maken over stress en paniek. Daar kwamen hele leuke dingen uit. We doen dan heel veel zelf, maar we worden wel geholpen door Annemiek en Loek.”

Wat hebben jullie vandaag gedaan?

Saidah, 11 jaar: “We hebben een scène in elkaar gezet over zwangere moeders. De meisjes gingen in een rij staan en om de beurt vertellen hoe ons kind er uit ziet, hoe hij heet en wat er zo speciaal aan ons kind was. De jongens maakten een scène waarin ze opschepten over hun vader. Bij één jongen kwam de vader dan zogenaamd langs en die bleek helemaal geen superheld te zijn.”

Wat vond je het leukste wat jullie tot nu toe gedaan hebben?

Zhenga, 8 jaar: “Zelf een scène maken. Vooral die van de gestreste moeder. In een tweetal verzonnen we wat we aan onze moeder zouden vragen. Wij hadden bedacht om te vragen of ze onze vetters wilde strikken. Dat hoef ik zelf niet vaak aan mijn moeder te vragen, maar ik heb het verzonnen.”

Wat heb je geleerd tijdens Weiland?

Tihs, 12 jaar: “Hier kun je jezelf zijn. En je leert toneelspelen en open te zijn. Annemiek en Loek geven na een scène tips over hoe we iets nog beter kunnen doen en dat werkt meestal ook.”

Heb je al eerder iets met theater gedaan?

Nadia, 9 jaar: “Ja, dit is de derde keer dat ik meedoe met *Weiland*. Ik vind het steeds leuker worden, omdat ik de eerste keer nog niet alles snapte. Ik vond het altijd leuk als we naar een hokje mochten waarin allemaal spullen lagen die we mochten gebruiken in de scènes.”

Hoe vind je het om op te treden?

Nova, 9 jaar: “Leuk. Ik heb er veel zin in. Ik vind het niet eng om te doen.”

Wat wil je het liefste vertellen over Weiland?

Susie, 10 jaar: “Ik vind het heel leuk. Zeker de scène van de gestreste moeder. Wat ik leuk vind is dat we dingen doen die in het echt niet kunnen en dat je ook iemand anders kan zijn, bijvoorbeeld een alien.”

Talentshow RAAK! werd in seizoen 2012-2013 opgezet door drie studenten Film- Televisie- en Theaterwetenschap van de Universiteit van Utrecht, in samenwerking met het Parktheater. In seizoen 2013-2014 beleefde RAAK! een tweede editie. Dit jaar konden basisschoolkinderen van groep 5 t/m 8 uit Eindhoven en omgeving zich aanmelden om hun talent in het Parktheater te tonen. Productieleider Karlijn van der Zanden hield een dagboek bij van de auditedag tot aan de eindshow. Hieronder een aantal fragmenten uit dat dagboek.

Auditedag

Op zondag 20 oktober 2013 was het zover! De auditedag van het talentenproject *RAAK!*, waarvoor 80 kinderen zich aangemeld hadden. De kinderen gingen eerst mee naar de repetitieruimte, waar ze een workshop afro-dans kregen van Marleen Weismann om hun lichaam helemaal los te maken. Na deze workshop zijn ze in twee groepen gesplitst en ging de ene groep auditie doen. De andere groep kreeg een workshop van Jasper Stokman, die op een leuke manier de kinderen informatie gaf over auditie doen en over jezelf presenteren. Deze groep kreeg daarna een koek en ranja en ging met Jack van de Schoor mee voor de rondleiding.

Alle auditanten waren gespannen en zenuwachtig, maar hebben het goed gedaan! Ze presenteerden hun act aan een jury bestaande uit: Ramses van Oers, Nuwan Heerkens en Marleen Weismann en kregen feedback van hen. Groot applaus kreeg elke act van de medekandidaten.

Wat hebben we veel leuke en gevarieerde acts gezien! Zangers, dansers, drummers en gitaristen kwamen voorbij. Maar we werden ook verrast door mooie verhalen, een dwarsfluitact en een cabaretstuk.

De jury is om 18.00 uur bij elkaar gaan zitten en hebben alle kandidaten besproken. Er zijn 27 talentvolle kinderen doorgedaan naar de workshopdagen en de eindshow. We hebben heel veel positieve reacties in onze mailbox ontvangen. Ook de kinderen die niet door zijn hadden toch een hele leuke dag gehad. En dat was uiteindelijk ook onze bedoeling! Wat begon als een spannende dag voor iedereen, veranderde snel in een ontspannen, leuke dag waar zelfs vriendinnen en vrienden zijn gemaakt.

Workshopdag 1

Dit jaar vond de eerste workshopdag van *RAAK!* op zondag 3 november plaats. De eerste kandidaat meldde zich al om 9.15 terwijl je pas om 9.45 aanwezig moest zijn. Ze had er zin in! En wij ook! We begonnen om 10.00 uur met de eerste kennismaking met de kinderen. Iedereen kon nu zien wie er door is naar de eindshow en ze konden vertellen wat ze tijdens de auditie hadden gedaan.

Na een paar kennismakingsspellen kreeg iedereen een wit a4-tje op zijn rug. Dan kon je bij iemand iets leuks of liefs op het blaadje schrijven of opschrijven wat je bij diegene vond passen. Wat een lieve woorden hadden ze bij elkaar opgeschreven! Na deze vorm van kennismaken werd er een lijn in het midden van de ruimte gemaakt. Je kreeg een vraag en moest dan over de lijn stappen of blijven staan. De eerste vraag was: Wie vindt sporten leuk? Kom dan over de lijn. Bijna de hele groep ging over de lijn. Wie vindt snoep lekker? Hierbij ging iedereen over de lijn. Ze mochten ook zelf vragen bedenken. Hier kwam al snel het onderwerp pesten naar boven. Wie wordt er wel eens gepest? Bijna de hele groep

ging over de lijn. Wat mooi dat ze dat onderwerp meteen met elkaar bespreken. Na dit spel kwam de danslerares Daphne binnen om de openingsdans met alle kinderen in te studeren. Daarna zijn we broodjes knakworst gaan eten en ranja gaan drinken. Toen de drankjes op waren kwam uit de lege bekertjes ineens de cupsong! Alle kinderen zongen uit volle borst mee en bewogen hun bekertjes soepel over de tafels. Dat was een leuk gezicht! Meteen gefilmd en op YouTube gezet. Na deze gezellige lunch zijn de kids weer met Daphne meegegaan naar de Kameleon. Waar we voor de grap het nummer ineens aanzette. Iedereen wist zijn plek en ging daar ook meteen staan.

Toen dit dansuurtje voorbij was hebben wij de kinderen uitgelegd wat we voor de eindshow willen gaan doen. Welke acts we willen combineren en of ze dat ook leuk vinden. Ze reageerden enthousiast en vonden het een leuk idee! Om 14.00 uur stonden de papa's en mama's alweer klaar om hun kinderen op te halen en konden ze mee naar huis.

Wat een leuke dag en wat is het een leuke groep geworden!

RAAK! Eindshow 2014

Op zondag 9 februari 2014 vond om 15.00 uur de eindshow van het talentenproject *RAAK!* plaats in de Philipszaal van het Parktheater. De 27 talenten lieten de bezoekers zien wat ze de afgelopen vier workshops hadden geleerd van hun coaches. Het was goed te merken dat alle kinderen erg gespannen, druk en enthousiast waren. Eén meisje vond alles zo spannend dat ik haar ouders heb gebeld om te vragen of ze langs wilden komen. Ze hebben even rustig met haar in de kantoortuin gezeten en daarna was alle spanning weer gezakt.

De twee groepen hebben beide een doorloop gedaan in de Kameleon met Sophie en de presentator Arjan Smit. Ook zijn alle kinderen door de visagisten en haarstylisten omgetoverd tot echte sterren.

Ondertussen werd de Philipszaal in orde gemaakt en werden er 27 grote sterren en een heleboel kleine en middelgrote sterren in de zaal opgehangen. De 27 grote sterren hebben de talenten zelf versierd in één van de workshops.

Na het repeteren en de pauze werden de kinderen in de Philipszaal verwacht voor de generale repetitie. De tijd begon te dringen en het werd steeds spannender voor de kinderen. Sommige kinderen moesten nog in de make-up, omkleden of in de krullers maar uiteindelijk stond iedereen op tijd op het podium. De show begon, iedereen was geconcentreerd en genoot. Ze hebben het allemaal heel goed gedaan. De kinderen kregen een leuke goodiebag, hun eigen versierde ster en een klein cadeautje als aandenken aan *RAAK!* mee naar huis. Het was een geslaagde dag en een geslaagd project.

De theatervonk sloeg bij Inge pas over toen ze al op de universiteit zat. Terwijl ze haar scriptie communicatie-wetenschap schreef, begon ze aan een theateropleiding. Haar afstudeervoorstelling speelde op locatie en had de vorm van een luistervoorstelling: het publiek ziet het verhaal voor zich afspelen en hoort het via een hoofdtelefoon. In deze vorm is zij zich verder gaan ontwikkelen. In haar eerste thinX jaar maakte ze op deze manier de voorstelling *Achtertoneel*.

Eerste theaterherinnering

De vonk sloeg laat over, maar Inge kwam al wel vroeg in aanraking met theater: "Mijn eerste theaterherinnering is van een voorstelling die ik bezocht met de basisschool, in Nijmegen. Eerlijk gezegd vond ik het verschrikkelijk. Het was een meespeeltheatervoorstelling en ik was bang dat ik mee moest doen. Ik heb de hele voorstelling alleen maar aan mijn stoel vastgeklampt gezeten en gedacht: ik hoop niet dat ik hoef, want ik weet niet wat ik dan zou moeten zeggen."

Toen ze door een cursus toneelspelen in de gaten kreeg dat ze kon acteren en in het theater haar liefde voor schrijven en het inmiddels ontwikkelde plezier van het spreken voor groepen kwijt kon, besloot ze auditie te doen bij De Trap. Ze studeerde af met de voorstelling *Vier*. Vervolgens maakte ze *Als de muren konden praten* voor het Café Theater Festival in Utrecht, waarmee ze drie van de vier jury prijzen won. "Daarmee won ik een speelplek op het Fringe Festival, waar ik de publieksprijs won."

Theatraal moment

Dat ze voor de luistervorm heeft gekozen heeft zowel een inhoudelijke als een praktische oorzaak:

"Inhoudelijk is het een moment dat ik me nog goed kan herinneren. Ik zat in de bus en zag bij de bushalte een meisje heel hard huilen. Ik wilde in haar hoofd kunnen kijken en weten wat ze dacht. Het was een heel theatraal moment. Ik had muziek opstaan, mijn bus reed weg en zij bleef staan huilen. Op dat moment besepte ik dat ik daar iets mee wilde doen, met dat ik in haar hoofd wilde kijken. In dezelfde periode speelden we onze afstudeervoorstellingen in het Rozentheater. We waren met veel mensen en er was weinig plek, dus het kwam erop neer dat iedereen maar één keer zou kunnen spelen. Dat wilde ik niet. Daarom besloot ik naar buiten te gaan, op straat te gaan spelen, zodat ik iedere dag kon spelen. De straat en wat daar allemaal gebeurd vind ik zo fascinerend dat ik daar nu nog niet de theaternuren om wil zetten. Zo'n groot decor kan ik nooit laten bouwen. Maar misschien komt er ooit een verhaal dat in een zaal hoort. Of in een boek." Tot nu toe horen de verhalen die ze wil vertellen thuis op straat: "Omdat ze over iedereen zouden kunnen gaan. Ze gaan een verbinding aan met de omgeving, met de voorbijganger. Het feit dat je als toeschouwer op straat naar de voorstelling staat te kijken en wat dat met jou als toeschouwer doet, dat heeft allemaal een rol in mijn verhalen. Het publiek is toeschouwer en observator, maar er wordt ook naar hen gekeken. Daar moeten zij zich ook toe verhouden."

Theatraliteit in de werkelijkheid

Inge zoekt altijd naar de balans tussen werkelijkheid en theatraliteit in haar voorstellingen: "De werkelijkheid speelt onvermijdelijk een rol, die is er. Elke voorstelling is daardoor ook echt anders. Ik stond dit jaar op Festival Boulevard met *Een korte voorstelling over Henk*, waarin Jasper Tonnon zwerver Henk speelt. De plaatselijke daklozen kregen er lucht van dat er een nieuwe zwerver in de stad was en kwamen kijken wie dat was. Het is een paar keer voorgekomen dat Jasper ineens op kwam lopen met een echte zwerver, druk in gesprek, bier delend. Dan valt de scheidslijn tussen theater en werkelijkheid weg. Achteraf krijg ik dan altijd de vraag van het publiek of het erbij hoorde. Alles hoort erbij, want dat is onze speelvloer. Maar over heel veel heb ik wel de regie. Mensen luisteren naar een geluidsband door hoofdtelefoons, dus worden zij op een bepaalde manier gestuurd in het kijken. Ze krijgen in een bepaalde volgorde en op de manier die ik wil een verhaal te horen. En ik werk met acteurs. Ik plaats de theatrale werkelijkheid in de echte werkelijkheid, dus op die manier is het theater."

Grenzen van de vorm

De vorm ondersteunt haar in haar werk, maar heeft ook nadelen: “Ik vind het grappig dat als je drie heel verschillende voorstellingen maakt, mensen dan toch soms zeggen: ik vind het mooi, maar ja, wel weer met die headphones. Terwijl als je een voorstelling in de zaal maakt, niemand zal zeggen: het was mooi, maar ja, wel weer in de zaal. Het is interessant om te onderzoeken hoe ik binnen deze vorm kan blijven vernieuwen en mensen kan blijven verbazen. Daarom wil ik graag de grenzen van deze vorm opzoeken.”

Het maken van een voorstelling begint bij Inge met iets wat ze ziet of hoort: “Een kleine fascinatie die in mijn hoofd wordt geplant, op wat voor manier dan ook. Vaak begin ik met een heel breed onderzoek over het onderwerp. Dat heeft misschien ook met mijn wetenschappelijke kant te maken. Ik kleed een onderwerp steeds verder uit, pel het af, tot ik bij de kern kom die ik wil vertellen. Dan ga ik schrijven. Daar heb ik nog geen methode voor. Soms gaat het schrijven heel snel, soms moet ik op elk woord kauwen. Daarna neem ik een ruwe versie van de geluidsband op. Ondertussen heb ik er acteurs en een plek bij gezocht. Op die locatie ga ik het maken. Dan moet ik een strak, haast militaristisch schema maken qua timing van de acteurs en daar moet ik de geluidsband op hermonteren. Met die geluidsband ga ik met mijn acteurs repeteren op hun rolbeleving.”

Eenzaamheid

Eenzaamheid is een thema dat vaak terugkomt in haar werk:

“Maar ook dat iedereen, hoe cliché ook, een verhaal heeft. En dat als we even stilstaan en de tijd nemen voor een plek of een verhaal, je dan zoveel meer krijgt dan wanneer je overal maar gehaast voorbij loopt. Laatst was er een vrouw die een jaar geleden mijn voorstelling had gezien. Ze zei dat ze nu af en toe muziek opzette en ergens gewoon naar de mensen ging staan kijken en ze probeerde te begrijpen. Toen dacht ik: wow! Want dat is toch wat ik probeer te doen. Kijk eens naar een zwerver en realiseer je dat hij, misschien net als jij, altijd met zijn moeder ging zwemmen en dan een stuk ontbijtkoek kreeg. En dat zijn muts zo kriebelde als hij bij zijn moeder achterop de fiets zat. Als je kijkt naar een mensenleven, dat loopt over een heel smal lijntje. Rechts is okay en links ben je die gek met zes katten in een kinderwagen. Het is heel makkelijk om een keer een misstap te maken en aan die andere kant te belanden. Het is geen angst van me, maar ik denk dat er maar weinig hoeft te gebeuren om dingen te verliezen. Dan maak je misschien keuzes die je niet op het pad helpen, maar eraf.”

Ook in haar eerste voorstelling binnen **thinX**, *Achtereeneel*, speelde eenzaamheid een rol. Wat ze tijdens het maken van die voorstelling leerde is dat ze al eerder in haar maakproces moet beginnen met schrijven: “Ik heb nu eerst veel verhalen op me af laten komen, terwijl ik al snel wist wat ik wilde maken. Ik liet me afleiden door wat er nog meer was. Ik heb geleerd dat ik mag vertrouwen op de verhalen die uit mezelf komen.”

Volgende stap

Haar eerstvolgende stap is dat ze een langere voorstelling gaat maken, met een langere spanningsboog en meer onderwerpen. Daarna wil ze de grenzen van de luistervorm opzoeken: “Zitten er grenzen aan of kan er alles mee? Kan ik mensen naar één ding laten kijken terwijl ze tien verschillende geluidsbanden horen en allemaal verschillende ervaringen hebben? Kan ik vijf voorstellingen door elkaar heen spelen op één kruispunt? Ze spelen door elkaar heen, maar hebben dezelfde personages.” Haar wens is om fulltime aan haar voorstellingen te kunnen werken: “Ik werk liever twee maanden fulltime aan een voorstelling, dan vijf maanden steeds een beetje omdat er ook nog brood op de plank moet komen. Ik wil één of twee voorstellingen per jaar maken en daarmee op tournee gaan. En dat dat is wat ik doe. Dat lukt steeds beter. Maar sommige dingen hebben tijd nodig en kun je niet afdwingen. Ik sta goed voor waar ik nu sta. Maar ik sta niet stil, ik ben aan het lopen.”

In verloop van tijd wil ze met meerdere mensen aan haar voorstellingen werken, maar dat is niet iets wat ze in wil plannen: “Het lijkt me interessant om een voorstelling samen met een tekstschrijver te maken, om te kijken hoe iemand anders dat aanpakt, zonder mijn eigen vorm kwijt te raken. Het lijkt me ook interessant om een keer met een vormgever samen te werken. Zo iemand ziet weer hele andere dingen op straat en kan misschien met hele minimale middelen een ingreep doen die de voorstelling nog interessanter maken. Maar als dat nodig is dan zullen die mensen zich aandienen en zal ik ze vinden. Nu wil ik mezelf ontwikkelen en kilometers maken.”

Adelheid Roosen en Johan Simons trokken naar zeven schouwburgen in het land. Simons van binnenuit bij Toneelgroep Amsterdam met de voorstelling: *Dantons dood*. Roosen van buitenaf, elke avond met honderd mensen vanuit de wijken naar het podium, onder de vlag: *De Oversteek*. Deze wijkbewoners (de roedel genoemd) nestelden zich rondom *Dantons dood* en bewoonden de schouwburg.

Schouwburg als buurthuis

Het viel Adelheid Roosen op dat grote delen van de bevolking ontbraken in het theater, zowel als toeschouwer en als deelnemer aan het politieke forum. Omdat zij haar 'tweede huis', als openbaar gebouw ook werkelijk wilde openen voor mensen die het niet makkelijk betreden, startte ze *De Oversteek*. In de zeven steden waar *Dantons dood* gespeeld werd, verzamelde ze met Zina en Adelheid | Female Economy een honderdtal mensen om zich te nestelen in de voorstelling. Deze wijkbewoners maakten de oversteek van hun wijken naar het theater. Zij bevoltten vanuit een natuurlijke beweging het podium en deden de schouwburg eer aan als ware het een buurthuis. Hiermee bevraagt Adelheid de toegankelijkheid van de schouwburgen in ons land.

Quotes in de stad

In Eindhoven werden de wijkbewoners verzameld en begeleid door Elly Ludenhoff en Mirjam van Gogh van Zina. Zij trokken de stad door, langs buurthuizen en verenigingen, om mensen uit te dagen om de oversteek te maken. Zij leerden de deelnemers over hun rol op het podium, maar brachten hen bovenal in aanraking met het theater, elkaar en zichzelf. Door de stad verschenen quotes van de deelnemers, op ramen en muren geplakt met grote roze letters van tape. Zo prijkte op de ramen van het Parktheater de quote van Norbert van Esdonk: "Hier ontmoette ik Zübeyde; wij worden vrienden, dat weet ik zeker."

Slapen in het theater

Op 1 april 2014 was het zover. Halverwege de voorstelling van Toneelgroep Amsterdam, zwaaiden de deuren bovenin de Philipszaal open. Minutenlang daalden de leden van de roedel de lange trap af naar het toneel. Daar verdwenen zij vervolgens in de ruimtes achter het decor. Na de laatste scène daalden zij opnieuw de trappen langs het publiek af en rolden hun matjes dwars over het podium uit, aten een kop soep, legden een potje kaarten of deden een uitbundige dans. Kortom: ze leefden voor even op het podium. Om de groep in slaap te wiegen, las Giel Pastoor zijn nieuwe roedel een slaapverhaal voor uit het boek *Nachttrein naar Lissabon* van Pascal Mercier. Vervolgens rolde ook hij zijn matje uit om de nacht door te brengen in het theater.

Ontbijt

De volgende morgen schoven de roedel, medewerkers van Zina en theatermedewerkers aan bij een groots ontbijt op het toneel van de grote zaal. Giel Pastoor las als ontwaakverhaal het vervolg op zijn slaapverhaal voor en nodigde de roedel uit om hun theaterdromen met hem te delen. Het Parktheater bekijkt momenteel wie we op welke manier kunnen ondersteunen in het bereiken van die dromen.

Persoonlijk reisverhaal

Een aantal weken na *De Oversteek* kwam de groep weer bij elkaar om na te praten. Margit Odems deelde dagboekjes uit aan de roedelleden. De boekjes waren onderdeel van Margits afstudeer-onderzoek naar het in kaart brengen van de persoonlijke ontwikkeling van community-art deelnemers, voor de HKU Master of Education in Arts.

Margit: "In mijn methodiek benader ik de sociaal-artistieke ervaring als een reis, waarvan de deelnemer een persoonlijk reisverhaal maakt via een reflectiesessie. De verhalen die ontstaan, worden gebruikt om de impact op de deelnemers te duiden vanuit het idee: het gaat om een nieuwe betekenis die de deelnemer aan zijn werkelijkheid geeft. De methodiek is tweeledig: het eerste onderdeel is bedoeld om de deelnemer te laten stilstaan bij de betekenis van de ervaring, zodat deze beter kan beklijven. Het tweede onderdeel is bedoeld voor de projectverantwoordelijken, om een realistisch overall beeld te krijgen van het effect vanuit het perspectief van de deelnemers." De boekjes zijn ingedeeld naar de reis van de deelnemers: het vertrek (hoe kwamen ze bij het project en hoe begonnen ze eraan), het avontuur (wie heeft hen geïnspireerd, wat hebben ze ontdekt), de terugkeer (wat heeft hen geraakt) en de thuiskomst (welk effect heeft hun deelname op hen gehad). Hieronder een aantal vragen en antwoorden uit de boekjes van de Eindhovense Roedel:

Hoe ben je bij dit project terecht gekomen:

Paco Reyes: "Ik ben gevraagd door een lieve vrouw. Ze vroeg het heel vriendelijk en ik zei volmondig ja."

Mark Urlings: "Bij het Net(Anders)Werken in het Parktheater heb ik Mirjam ontmoet. Ze vroeg of ik mee wilde doen."

Anne-Marie van der Loo: "Door mijn deelname aan *100FEMMES* kreeg ik een oproep voor dit project. Na een inleiding van Elly was ik meteen verkocht."

Waarom raakte je enthousiast?

Norbert van Esdonk: "Ik werd snel enthousiast door de mensen en hun verhalen. Het toneelstuk werd bijzaak, het proces er naartoe werd belangrijker."

Waar zag je een beetje tegenop?

Paco Reyes: "Het blijven slapen. Ik dacht dat het een vermoeiende en slapeloze nacht zou worden en dat ik daarna niet te genieten zou zijn. Maar het viel mee door de energie die ik van dit project gekregen heb."

Wat nam je mee op reis?

Louis Seuntjens: "Een goed humeur, veel enthousiasme, mijn schildpadkussen." Norbert van Esdonk: "Mezelf, wat moet je anders meenemen?"

Carin Vlasveld: "Leesbril, leesboek, Yathzee, buikdansspullen, shag, nagelknippertje, tandenborstel, pyama, slaapzak en matje." Wies van der Kruis: "Oei, oei, kan ik dit wel? Ga ik me niet eenzaam voelen in zo'n grote groep? Ik wilde mijn grenzen proberen te verleggen en aan mezelf bewijzen dat ik meer lef heb dan ik van mezelf denk."

Beschrijf wat er niet was geweest zonder jou:

Norbert van Esdonk: "Een stukje gezelligheid, rode wijn, goede gesprekken."

Wat was je grootste uitdaging?

Louis Seuntjens: "Ik vond het optreden kicken. Eigenlijk is het zo iets normaal wat we neerzetten, maar omdat het op een podium is en er publiek komt kijken, wordt het toch heel speciaal."

Wie inspireerde je en waarom?

Norbert van Esdonk: "Mijn vriend Theo. Omdat hij zichzelf opgaf en ik toen ook moest." Hanny van Belkom: "Elly door haar enthousiasme. Mirjam door haar aardigheid en zorgvuldigheid. Adelheid, door haar gekte."

Beschrijf een plek die je hebt ontdekt, waar je wel terug wilt komen:

Marleen van den Heuvel: "Mijn plek in de groep."

Hanny van Belkom: "Het podium."

Wat raakte je en waarom?

Jolinda Barendse: "De openheid vond ik bijzonder. Dat ze hun verhalen kwijt konden."

Felix Schulten: "Dat mijn ouders trots waren op mij dat ik meedeed en dat ze perse wilden komen kijken."

Wendy van der Schaaf: "Mij raakte de veiligheid van de groep en hoe iedereen geaccepteerd werd. Ik zie dat niet vaak in de maatschappij terugkomen. De afwezigheid van de 'hokjesgeest'."

Welke mensen kruisten jouw weg, die je normaal niet tegenkomt? En waaraan moest je wennen?

Cathelijne Berck: "De theatermensen. Dat zijn ook gewone mensen met telefoon."

Wat doe je anders, doordat je dit project hebt meegemaakt en doordat je een nieuwe plek ontdekte?

Paco Reyes: "De creatieve wereld is totaal anders dan het leven wat ik heb in het bedrijfsleven. Voor mij is dit een heel inspirerende kijk op de dingen en ik vind dat mensen in het bedrijfsleven vaker in de coulissen moeten kijken."

Mark Urlings: "De drempel is verlaagd om in een groep rond te bewegen. Ik verlaag de drempels nu bewuster zelf."

Anne-Marie van der Loo: "Ik relatieveer meer. Door de bagage van anderen wordt je eigen bagage lichter."

Cathelijne Berck: "Ik laat sneller iets van mezelf zien, ben minder gereserveerd, omdat dat hier kon."

Carin Vlasveld: "Er is nog meer bevestigd dat iedereen mijn familie is. Het is fijn om me nog meer thuis te voelen op de wereld, door deze ontmoetingen."

Waar ben je trots op?

Jolinda Barendse: "Dat ik dit gedaan heb, meegedaan met Toneelgroep Amsterdam en Adelheid Roosen. Dat je met honderd mensen aan zo'n stuk bijdraagt."

Cathelijne Berck: "Dat ik het gedaan heb. Ik moest een drempel over, ook omdat ik een gezin heb. Ik heb hier voor mezelf gekozen."

Welke onbekende (plek) deed zijn deuren voor je open en hoe was het daar?

Wendy van der Schaaf: "Ik vond dat iedereen heel open was en anderen binnen liet komen. Ik vind dat een prachtige plek omdat ik hou van naaktheid (meestal figuurlijk)."

Wat wordt je volgende avontuur?

Norbert van Esdonk: "Morgen."

Marcel Osterop

Speeldata *Orde van de Dag*: 3 oktober 2013, 28 november 2013, 30 januari 2014 en 3 april 2014
Speelperiode *Waterdragers*: 3 t/m 17 september 2014

Marcel Osterop is sinds begin 2013 namens Het Zuidelijk Toneel als theatermaker verbonden aan de stad Eindhoven. Hij ging niet alleen een verbintenis aan met het Parktheater, maar nestelde zich ook in de Eindhovense samenleving. Dit resulteerde in een meelooperperiode van drie maanden bij de gemeente, waaruit het stuk *Waterdragers* ontstond. Het stuk werd elf keer gespeeld in september 2014, in de Kameleon.

Centrum van het centrum

Het oorspronkelijke idee van Matthijs Rümke, artistiek leider van Het Zuidelijk Toneel, was dat Marcel mee zou gaan lopen bij een bedrijf dat belangrijk was voor de stad, zoals DAF, VDL of Philips: "Ik reed een keer langs het stadhuis en bedacht me dat ik dat gebouw als een vanzelfsprekend gegeven ervaar, als iets heel statisch, terwijl achter die muren de hele stad wordt gevormd. Mijn idee was dat de gemeente de meeste invloed op de stad zou hebben, dus heb ik tegen Matthijs gezegd dat ik in het centrum van het centrum wilde rondlopen."

Avonturen

Marcel heeft zijn meelooperperiode positief ervaren en mist het nog steeds: "Ik wist van tevoren niet wat ik tegen zou komen en of ik het leuk en interessant zou vinden. Het duurde vrij lang voor ik het proces en de gesprekken kon volgen. Ik dacht dat ik daar binnen een week wel achter zou komen, maar het heeft echt anderhalve maand geduurd voor ik er echt grip op had. Gaandeweg die eerste maand begon ik het echt fantastisch te vinden. Iedere dag stond ik op en beleefde ik weer nieuwe avonturen. Ik wist niet waar ik naartoe zou gaan en met welke mensen. Dan zat ik ineens met de wethouder in een auto met chauffeur, die ons naar een locatie toe bracht en dan wist ik niet wat er op die locatie zou gaan gebeuren. Andere keren zat ik hele dagen op kantoor, maar met vreselijk interessante gesprekken."

Waar anderen het soms als een sleur zouden ervaren om iedere dag van negen tot vijf te werken, vond Marcel het juist fijn: "Als schrijver ben je volledig verantwoordelijk voor de invulling van je dagen. Hier was het duidelijk wat ik moest doen. Om negen uur meldde ik me op kantoor, daar zaten dan allemaal collega's. Alles wat er om me heen gebeurde was interessant, was materiaal. In plaats van dat ik zelf op zoek moest gaan naar mijn inspiratie, zat ik in een soort *Alice in Wonderland* en waren er tien mogelijke onderwerpen waaruit ik moest kiezen."

Dagboek

Tijdens de meelooperperiode verzamelde Marcel veel materiaal: "Ik kon niet met pen en papier aan tafel gaan zitten, want dan sloegen mensen dicht, dus ik moest observeren en het meteen daarna omzetten in tekst. Dat is een heel groot dagboek geworden, waarvan ik in eerste instantie dacht dat het mijn beginpunt zou zijn voor het stuk. Maar de eerste versie die ik geschreven heb was niet goed. Het was veel te documentair en er zat geen drama in. Die versie heb ik overboord gegooit en toen heb ik twee maanden lang in een soort paniek gezeten over hoe ik mijn materiaal moest omzetten naar een stuk. Op een gegeven moment komt, met hulp ook van anderen, gewoon de klik."

Ontwikkeling

Marcel deed niet eerder zo intensief research voor een stuk, maar had daar nu wel behoefte aan:

"Ik heb wel eens gepraat met mensen die ik hoog heb zitten over hoe ik me verder kon ontwikkelen in het schrijven en hen mijn stukken laten lezen. Drie jaar geleden al zei één van hen dat ze het goed vond wat ik schreef, maar dat ze miste waar ik het echt over wilde hebben, een anker. Wat wil je nou echt kwijt, wat wil je mededelen aan de wereld? Ze zei dat ik niet zoveel stukken moest schrijven en meer tijd moest nemen voor het stuk dat ik schreef en research moest gaan doen, me in het onderwerp moest gaan verdiepen."

Die stap heeft Marcel met het maken van *Waterdragers* kunnen zetten en ziet hij ook terug in zijn tekst: "Het was heel duidelijk voor me wat ik erover kwijt wilde. In een recensie werd er een over de eindmonoloog de vraag gesteld of de schrijver niet te goed wist wat hij te melden had. Dat zou kunnen. Misschien was ik zo blij met het anker dat ik het te letterlijk

heb opgeschreven. Maar ik vond het wel belangrijk om dat te doen, vooral voor de mensen die binnen het apparaat werken. Zij hebben mij de kans gegeven om mee te lopen, dus wilde ik er ook wel echt iets over zeggen. Eigenlijk ben ik alleen maar blij en tevreden met het stuk. Ik was heel blij dat er veel mensen van de gemeente zijn komen kijken en dat de zalen zo vol zaten. Dat vind ik een grote verdienste in deze tijd. Het publiek reageerde goed en de acteurs hadden lol in het spelen. Dat zowel publiek als de acteurs het leuk vinden heb je niet altijd, dus daar was ik heel blij mee.”

Methode

Deze manier van werken heeft Marcel veel opgeleverd. Toch zou hij in de toekomst een kortere researchperiode willen aanhouden en in die periode ook al materiaal willen gaan maken: “Het gevaar is dat je zo bedolven raakt door de wereld waarin je research doet, dat het loskomen daarvan lastig is. Hoe zet je een enorme berg aan documentair materiaal en ervaringen om naar anderhalf uur theater voor een breed publiek? De methode is goed voor me, maar moet nog aangescherpt worden.”

Marcel wil ook graag collectiever gaan werken, door bijvoorbeeld een regisseur mee te laten lopen: “Nu kwam al het materiaal van mij en reageerden de dramaturgen en Matthijs daarop. Nu ga ik kijken wat het oplevert als je met zijn tweeën materiaal aanmaakt en samen bekijkt wat je over een onderwerp wil zeggen. Mijn uiteindelijke doelstelling is om een lang stuk te maken, met meerdere verhaallijnen, gemaakt met een groter team. Bijvoorbeeld samen met een onderzoeksjournalist, wetenschapper of meerdere toneelschrijvers.”

Invloed op metaniveau

Zijn idee dat de gemeente de meeste invloed op een stad zou hebben, is door het meelopen veranderd: “De eerste dag dat ik meeliep zei iemand dat ik steil achterover zou slaan als ik wist wat er allemaal door hen geregeld werd. Het is heel gedetailleerd. Zelfs dingen die je voor lief neemt staan op papier, zijn gereguleerd. Aan de andere kant is de invloed van de gemeente op metaniveau, (op de uitstraling en sfeer van de stad) beperkt. Dat bijvoorbeeld de winkels in het centrum tegenwoordig langer open zijn, is uiteindelijk wel besloten door de gemeente, maar onder invloed van Mediamarkt en Primark. Zij hebben aangegeven naar Eindhoven te willen komen, wat een enorme economische impuls zou geven, maar alleen als ze altijd op zondag open konden zijn en doordeweeks tot zeven uur ‘s avonds. Terwijl alle andere winkels voorheen om zes uur ‘s avonds sloten. Dat zijn grote dingen voor een centrum, maar het is niet de gemeente die daar het voortouw in neemt. Een bedrijf heeft veel macht over een stad. Een gemeenteraad heeft invloed, maar geen macht, denk ik.”

Verbonden met de stad

Door zijn tijd bij de gemeente, voelt Marcel zich meer verbonden met de stad: “Ik voel me niet meer Eindhovenenaar dan ik al ben, maar ik weet veel beter wat er speelt in de stad, op gemeentelijk niveau. Bijvoorbeeld dat er door de afdeling economie een nieuwe functie wordt gezocht voor het centrum, omdat mensen steeds minder kopen in winkels. Winkels sluiten een voor een. Als ik nu door de stad loop zie ik dat en weet ik waar het vandaan komt. Dat er mensen binnen de gemeente daarmee aan het worstelen zijn. In het begin keek ik dagelijks op de website van de gemeente, maar dat wordt steeds minder omdat ik mijn aandacht aan het verleggen ben naar een nieuw project. Maar als ik een ambtenaar tegenkomen, ben ik meteen weer een uur aan het praten.”

Schrijfkamer

Om zichtbaar te maken wat een toneelschrijver doet, bouwden Het Zuidelijk Toneel en Marcel een schrijfkamer in de foyer van het Parktheater: "In de tijd dat ik meeliep ging ik daar mijn dagboeken aanscherpen. Maar je hebt wel te maken met een CD die iedere keer opnieuw afspeelt en publiek dat overal om je heen is, dus je kan er niet echt schrijven. Maar je kunt wel mensen vertellen waar je mee bezig bent. Hoe graag ik het ook zou willen, schrijven werkt niet op gezette tijden. Het echte toneelschrijven moet in een stille ruimte, omdat je eigenlijk met vier personages in je hoofd zit. Je hoort vier mensen praten, dus daarvoor moet je alleen zijn."

Orde van de Dag

Naast het werken aan *Waterdragers*, was Marcel ook vier keer te zien met *Orde van de Dag*, een satirische actualiteitenshow, gemaakt op de dag van de voorstelling door een team van schrijvers en acteurs. *Orde van de Dag* bestaat al vier jaar, dus voeren de makers gesprekken over het verder ontwikkelen van het concept: "We hebben altijd stevig geëvalueerd, om het concept scherper te krijgen en de rol van iedereen rol duidelijk te krijgen. Sinds een jaar merken we dat het concept heel stevig geworden is en het steeds stabielier wordt. Voor elke aflevering schrijven we twee scènes, dus we hebben per persoon inmiddels tachtig scènes geschreven over het nieuws, van steeds drie tot vijf minuten. De uitdaging is hoe we er voor zorgen dat we onszelf niet gaan herhalen. Dat we nieuwe vormen blijven ontdekken voor een scène."

Leon van der Zanden

DIENSTBARE COMEDIAN EN DOCENT

8 t/m 10 april 2014

Voor de tweede keer gaf Leon van der Zanden de Comedy Academy in het Parktheater. Negen talentvolle comedians kregen in tien bijeenkomsten de kneepjes van het vak bijgebracht. Daarnaast organiseerde Leon drie avonden waarop hij aan de slag ging met drie leerlingen uit de Comedy Academy en hen live coaching gaf. Hij speelde die avonden ook zelf, waarbij het hem moeilijk werd gemaakt door zijn eigen coach.

Drive

Waar eerder iedereen zich kon aanmelden voor de Comedy Academy, werden de comedians nu geselecteerd aan de hand van een filmpje: "Mijn doelstelling was om met mensen te gaan werken die de ambitie hadden om het theater in te gaan, of het podium op te duiken. Omdat ik drive moet voelen bij ze. Bij eerdere cursussen kwamen wel eens mensen die het gewoon voor de gezelligheid deden, daar moet je dan teveel aan trekken. Bij al de mensen die nu deelnamen, voelde ik die drive."

Jezelf leren kennen

Een belangrijk doel van Leon binnen de Academy is om de comedians zichzelf te leren kennen: "Op het podium werk je met jezelf als materiaal en dat materiaal moet je leren kennen, op welke manier dan ook. Maar per persoon verschilt het doel. Bram moest bijvoorbeeld zijn kracht leren kennen en die bewust leren inzetten. Maxim moest leren kennen hoe hij overkomt. Janneke moest ik uit haar comfortzone trekken, dus die heb ik zoveel mogelijk in de war proberen te brengen. Het podium is het mooiste middel om jezelf te leren kennen, omdat je bekeken wordt en je jezelf daartoe moet zien te verhouden."

Cadeautjes brengen

Daarnaast is ook plezier in het spelen iets wat Leon de comedians wil bijbrengen: "Het afsluitende optreden zagen de leerlingen niet als een tentamen, maar als een soort feestje. Ze moesten wel presteren, maar gingen met heel veel plezier op en af. Ik heb de meesten kunnen laten ervaren dat optreden een live event is, waarbij jij cadeautjes komt brengen. Je komt met iets leuks, ik leer ze niet om slechtnieuwsgesprekken te voeren. Mensen betalen om een avond uit te zijn en die gaan zij verzorgen. Dat moet bovenaan staan. Dat begint bij je eigen plezier. En dat begint weer bij inzicht krijgen in je eigen gevoel en dat je daar keuzes in kunt maken."

Groei

Leon voelt dat hij groeit in het lesgeven: "Ik word per jaar, of misschien wel per les, scherper. Ik heb sneller door wat ik op een bepaald moment moet zeggen. Ik ben ook gevoeliger. Dat komt onder andere door de opleiding die ik volg tot spiritueel therapeut, bij Pierre Rooymans. Ik kan beter op anderen afstemmen, als ik naast iemand sta kan ik voelen waar iemand zit op dat moment, waar diegene knijpt in zijn lijf, in zijn energiestroom. Dat geeft mij veel zekerheid."

Onderbewust

Leon schrijft zijn lessen niet uit van tevoren, maar geeft les vanuit zijn onderbewuste: "Eerst maakte ik vooraf een plannetje voor wat er in de les moest gebeuren en dan stemde ik tijdens de les af op de behoefte van de groep. Maar nu kan ik vooraf bij een groep al voelen wat hun thema is. Dat laat ik op me inwerken en tijdens de les kijk ik dan waar ze zijn en hoe ik ze op dat moment verder kan brengen. Wat nog niet zo'n sterk punt is van mij, is deze behoeftes en thema's vertalen naar een traject, maar ik word daar wel beter in. Ik vind het nog moeilijk om te bepalen wat didactisch de beste manier is. Wanneer werk je in de cursus aan grappen, wanneer aan houding? Ik doe het allemaal op gevoel. Het komt dan wel goed en bij sommige leerlingen werkt dat juist heel goed. Maar anderen hebben meer aan: 'les drie dit, les vier schrijven'.

Van de eerste Academy heb ik geleerd dat grappen belangrijker zijn dan ik ze gemaakt heb. Al hebben de leerlingen maar twee of drie goede grappen, daar halen ze veel zekerheid uit op het podium.”

De Academy in de toekomst

Leon wil in de toekomst de Academy graag gaan uitbreiden: “Ik wil dat het groter wordt. Ik zie dat voor me met twee of drie leraren. Een tweejarige opleiding, waarbij de groepen ook elkaar gaan helpen. Als ik tweedejaars vraag om een half uur gastles te geven in het eerste jaar, gaat dat wonderen verrichten. Dan voelen ze zich belangrijk en zien ze ook waar ze vandaan kwamen en waar ze nu zijn. Ik zou graag met iemand anders het lesprogramma samenstellen. Omdat ik op gevoel werk, kan ik mijn lessen niet van tevoren uitschrijven. Maar ik ben heel benieuwd naar leraren die dat wel kunnen. Dat moet elkaar wel versterken.”

Feestjes

Leon organiseerde ook drie avonden waarop hij met drie leerlingen van de Comedy Academy, (Bram Martens, Janneke Jager en Gerrie Smits) aan de slag ging. Hij liet hen spelen, en gaf hen vervolgens commentaar en liet hen hun stuk daarna opnieuw spelen. Na de pauze speelde hij zelf, waarbij hij commentaar kreeg van zijn regisseur, Aike Dirkwager. Omdat hij zelf ook kwetsbaar wilde zijn op het podium. Leon vond die avonden heel bijzonder: “Dat waren echt feestjes. Ik heb daar zo van genoten. Vooral van de sfeer. Ik heb gezien wat het met publiek doet op het moment dat je live iemand coacht. Het publiek gaat meteen van die artiest houden. Het ging die avonden niet om mij, maar ik had wel veel te bepalen. Dat vind ik prachtig. Pierre is komen kijken en vatte het samen als: ‘Je was dienstbaar onzichtbaar, je liet hen echt stralen’, dat voelde ik ook zo. Ik voelde dat het klopte, dat mijn ego niet in de weg stond, ik was gewoon aan het doorgeven wat ik kan en geleerd heb. Ik heb me dienstbaar gemaakt aan nieuw talent en dat voelde het publiek. Zij speelden en daarna maakte ik het ze moeilijk. Het hele publiek zat dan met spanning af te wachten wat er zou gebeuren, maar ze slaagden er eigenlijk altijd in. Alleen al het feit dat ze de uitdaging aangingen was voor het publiek genoeg.”

Dienstbaarheid

Leon wilde met de avonden het publiek inzicht geven in de manier waarop hij lesgeeft, maar hen ook inzicht geven in hoe comedy werkt: “Dat je ziet dat er echt werk in zit. Dat een grap niet werkt als je hem op de ene manier doet en wel als je hem op een andere manier doet. Dat een stukje zich moet ontwikkelen. Wat ik altijd mee wil geven is vrijheid van denken. Theater is voor mij fantasie. Als je daar als publiek het ontstaan van kan zien, is dat magisch. Ook dienstbaarheid wilde ik ze laten zien. Dat dat eigenlijk de echte kracht is. Jezelf dienstbaar maken aan iets groters, is mooier dan je eigen kunde laten zien. De avonden zaten boordevol lessen. Misschien hebben mensen opgepikt hoe de groep samenwerkt of hoe iemand over zijn grens heenstapt.”

Raken

Niet alleen het publiek en de leerlingen hebben iets geleerd van de avonden, ook Leon zelf: “Het mooiste moment vind ik toen ik Gerrie vroeg om een stukje over zijn pasgeboren dochter te spelen. Alsof hij zijn dochtertje in zijn armen had en het aan haar vertelde. Hij dook er nog dieper in dan ik op dat moment gedaan zou hebben. Hij begon op een gegeven moment een lied voor haar te zingen. Dat was prachtig, iedereen zat met tranen in zijn ogen. Alsof er in mijn hoofd ook weer een muur, die ik zelf had neergezet, werd doorbroken. Ik kon die muur weer verder verzetten. Of misschien is er wel geen muur en kan opeens alles. Als de intentie goed is, kan alles. Dat heeft hij mij geleerd. Janneke heeft me geleerd om nog impulsiever te spelen. Zij floept er dingen uit, die dan heel goed werken. En Bram leert me over stabiliteit. Soms mag hij lossier zijn, maar het is mooi om naar zijn stabiliteit te kijken en er mee te sparren, want er staat echt een blok. De avonden deden veel met me en dan klopt het. Daar is theater ook voor bedoeld. De kern voor mij is dat als je jou als artiest laat raken, dat ook bij het publiek zal gebeuren. Je blijft kapitein, dus je moet weten wat er met je gebeurt en de mogelijkheid hebben om het stuur te grijpen. Maar het gaat pas echt stromen als je het binnen laat komen en het jou laat raken.”

Toekomstplannen

“Ik zou de coachingsavonden graag nog een keer doen, met leerlingen uit dit jaar van de Comedy Academy. Verder wil ik meer televisiewerk gaan doen en wil ik de opvolger van *Rebel* gaan maken. Ook wil ik les blijven geven en voor bedrijven gaan spreken, optreden, lesgeven en stand-up comedy blijven doen. Want als ik daar les in geef, moet ik wel blijven weten hoe het werkt.”

André Grekhov

ONTDEKKINGSREIZIGER IN HET THEATER

In zijn tweede jaar binnen thinX wilde André 'Drosha' Grekhov een voorstelling met jong hiphop talent uit het Zuiden op de planken brengen. Hij vroeg Johnny Lloyd om zijn productie *Traces* te choreograferen en regisseren. André vervulde de rol van uitvoerend producent, assistent choreograaf en danser.

Puzzelen en lego

Het belangrijkste doel van André was om te leren hoe het maken van een voorstelling in zijn werk gaat: "Dat proces wilde ik van binnenuit meemaken. Ik heb al in een aantal stukken gedanst, maar vond die processen nooit uitdagend genoeg. Ik wilde een moeilijk proces meemaken, waarbij ik moest doorzetten en puzzelen. Ik was nu danser en co-choreograaf, dus ik mocht ook sleutelen aan stukken. Ik vond de verhouding tussen de dansers en de choreograaf interessant. De choreograaf heeft een idee en weet wat hij zoekt en gebruikt de kennis en lichamen van dansers om het juiste plaatje te krijgen. Het enige wat ik niet heb meegekregen was de dramaturgie, maar bijvoorbeeld wel hoe een scène ontstaat vanuit de improvisatie. Hoe improvisatie gefilmd wordt en hoe je van daaruit het toeval van een bepaalde beweging vastlegt. Hoe je de volgorde in scènes bepaalt en overgangen creëert. Het is als lego, je kunt het in en uit elkaar halen en je speelt met de blokjes tot het klopt. Ik voelde wat het van je vraagt en wat er voor nodig is om een voorstelling te maken. De tijdsdruk die daarbij komt kijken. Hoe je dansers blijft motiveren. Ook heb ik terminologie opgepikt, zoals generale repetitie, dress rehearsal, tech week."

Bijzondere selectie

Johnny en André werkten samen bij de selectie van de dansers. Dat gebeurde op een bijzondere manier: "De dansers zijn geselecteerd aan de hand van een cursus die Johnny gaf over improvisatie en performance. We hebben dansers uitgenodigd waarvan wij dachten dat ze er geschikt voor zouden zijn, maar ze moesten wel cursusgeld betalen. Aan het einde van de cursus hebben we pas gezegd dat we met hen een stuk wilde maken. Er zijn toen nog twee dansers afgehaakt, dus er was ook een natuurlijke selectie. Ze kregen een symbolisch bedrag betaald, maar hebben ontzetteerd hard gewerkt." Ze werkten met dansers die niet gewend zijn om in theaterproducties te dansen. Veel van hen trainen bij Dynamo Eindhoven, waar André les geeft: "Ze hebben kunnen zien wat er allemaal bij het maken van een voorstelling komt kijken. Tijdens het traject begrepen ze vaak niet wat ze aan het doen waren en waarom. Je komt heel enthousiast binnen, dan wordt het moeilijk en raakt je hoofd vol, maar tegen het einde valt alles op zijn plek. Bij de doorlopen bloeide het enthousiasme weer op."

Dreamscape

In seizoen 2014-2015 zal André zelf gaan choreograferen. Hij wil de voorstelling *Dreamscape* maken. Hij heeft bij *Traces* veel van Johnny geleerd wat hij mee wil nemen bij het maken van *Dreamscape*: "Ik wil de hele structuur overnemen. Johnny zal mijn coach zijn. Johnny's doelstelling was heel helder. Hij zei dat we ons moesten beseffen dat we allemaal hiphoppers zijn, maar dat we niet moesten focussen op dat woord. Je hoeft je geen zorgen te maken dat je wave niet is zoals je die hebt geleerd, of dat je top rock verdwijnt uit je break. Dat vind ik heel boeiend, want dat geeft veel meer vrijheid om te maken. Ik ga voor het eerst een concept vertalen naar een voorstelling. Scènes maken, compositie, het repetitieproces vormgeven. Wat wil ik vertellen? Wat wordt de lengte en de volgorde? Ik heb gekozen om geen aansluitend verhaal te maken, maar losse scènes over hetzelfde thema, om het mezelf niet te moeilijk te maken."

Danswetenschapper

In *Dreamscape* wil André met verschillende stijlen werken: "Tricking, free running, popping, locking, breaking, krumping, house. Ik vind het geweldig om een verhaal te vertellen, maar ook om te sleutelen aan die stijlen. Locking en house dance worden bijvoorbeeld vaak zwak neergezet in het theater. Er moet nog een passende manier worden gevonden om deze specialistische stijlen hun plek te bieden op de podium. Ik wil voor *Dreamscape* dus graag met specialisten werken en hen in de verhaalstructuur integreren, waardoor het wél interessant wordt. De uitdaging voor mij zit in het sleutelen aan onze genres, om deze verder te ontwikkelen. Ik ben misschien bijna meer een danswetenschapper dan een theatermaker."

Ontwikkeling van urban dans

André ziet zichzelf in de toekomst dan ook niet per se als choreograaf. Hij wil ofwel zelf voorstellingen maken, ofwel het mogelijk maken dat anderen urban theatervoorstellingen maken: “Ik wil one way or another een avondvullende voorstelling maken met hiphop talent uit het Zuiden. Ik ben het choreografie gedeelte daarvan aan het leren, dat gaat me best goed af. Ik ben daar nu drie jaar mee bezig en tot nu toe krijgt alles wat ik aflever goede kritiek. Ik weet dat ik daar goed in kan worden, maar het is niet mijn droom. Ik ben een betere coach dan maker. Ik wil heel graag in staat zijn om een kantoor te runnen dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van urban dans. Ik zou een ISH van het Zuiden willen opzetten. Dat er over tien jaar mensen vanuit alle hoeken van Nederland naar Brabant komen, omdat het hier gebeurt. Ik wil dit graag in Brabant ontwikkelen, maar wel met een internationale uitstraling. Mijn kracht is concepten bedenken en lobbyen. Ondertussen ben ik ook een goede organisator en producent geworden, maar daar heb ik geen plezier in. Ik wil connecties leggen, blijven jureren bij battles en workshops blijven geven. Ik ga voor uitdagingen, ik moet me kunnen blijven ontwikkelen. Als ik vijftig of zestig ben, ben ik denk ik geen maker. Maar wel iemand die het maken van stukken mogelijk maakt en die snapt wat een maker moet doen en wat een zakelijk leider moet doen. Ik wil zoveel mogelijk ervaring opdoen, op allerlei vlakken, om uiteindelijk die positie in te kunnen nemen.”

Drosha en Lloyd methodiek

Onderwijs is een belangrijk onderdeel in André's visie op de ontwikkeling van hiphopdans. “Dansers krijgen nu Cunningham en Graham op school. Waar kunnen ze later niet de Drosha en Lloyd methodiek krijgen? Het zou de ultieme eer zijn als mijn methode werd gegeven door iemand anders dan ikzelf. Degenen van wie methodes worden gegeven, hebben iets nieuws gedaan. Dat heb ik ook gedaan. Ik word nu gekoppeld aan een hele stroming die achter me aan komt. Ik zag Graham op Youtube, in zwart-wit beelden, urenlang alle bewegingen uitleggen en vastzetten in een methode. Dat doet niemand in onze scene. Institutionaliseren is bij ons nog een eng woord. We krijgen nog steeds niet de beste straatdansen in het theater, omdat er nog een tegenstelling gevoeld wordt. Terwijl er bij grote gezelschappen als Eastman en Ultima Vez al breakers en poppers zitten, overal worden ze langzaam maar geleerd vanaf de straat. Ze leren theateraal performen door moderne choreografen. Daarna bewegen ze ineens heel anders, wat heel interessant is.”

André pleit voor het aanstellen van docenten op dansopleidingen die als straatdanser begonnen zijn, maar die ook ervaring in het theater hebben: “Pas als een popping docent snapt hoe je popping kan inzetten in een voorstelling, kan hij daar goed les in geven. De opleiding tot klassieke danser sluit heel goed aan bij de vraag vanuit de podiumkunsten, bij hiphop lukt dat nog niet. Omdat zodra je je opleiding aanpast, de stijl alweer verouderd is. Je moet een stijl leren, dan er een stuk mee maken en er vervolgens mee gaan experimenteren. Een moderne danser hoeft geen freeze te leren, want die gaat ze nooit gebruiken in een voorstelling. Maar de docent weet niet hoe de voorstelling wordt gemaakt en dat is het probleem.”

Open Your Mind 18 januari 2014

André Grekhov is één van de oprichters van de Experimental Community, een Internationale Facebook community die kennis deelt met en een netwerk vormt voor dansers met een experimentele dansstijl. Vanuit deze community wilde André graag een battle organiseren. Dat werd *Open Your Mind*. Na een succesvolle pilot in Moskou in mei 2013, vond de eerste editie plaats in het Parktheater op 18 januari 2014. *Open Your Mind* is een samenwerking tussen Dynamo Eindhoven (Hiphoplab040) en het Parktheater. Het was de eerste experimentele battle van Europa.

Open Your Mind is een kruising tussen een voorstelling en een battle. Het is een nieuwe manier van theatermaken, gebaseerd op de straatcultuur. De wortels van de hiphop worden gebruikt in de wereld van het theater. Uniek aan het

concept is dat de dansers improvisatieopdrachten krijgen voor de battles. André omschrijft het concept dan ook wel als De Danslama's.

André selecteerde acht dansers om deel te nemen aan *Open Your Mind*. Op de dag zelf konden dansers auditie doen. Uit de auditanten werden nog eens acht dansers geselecteerd. Deze zestien dansers streden in verschillende rondes tegen elkaar tijdens de voorstelling. Het publiek was zowel welkom bij de audities als bij de voorstelling. Voor één van de rondes mocht het publiek een personage, handeling en locatie opschrijven die de dansers moesten uitbeelden. In een andere ronde moesten de dansers dansen met voorwerpen uit het publiek. Ook de muziek waarop gedanst moest worden was van tevoren niet bekend bij de dansers.

Tijdens de eerste editie kwamen zestig dansers auditie doen. Zowel dansers met een hiphop- als een moderne- en zelfs tapachtergrond kwamen op de auditie af. Dansers uit heel Nederland, maar ook uit Duitsland, Engeland en Rusland waren aanwezig. Een jury van drie professionele dansers koos per battle de winnaar. *Open Your Mind* werd gewonnen door de Duitse danser Two Face. Hij won deelname aan de volgende editie van *Open Your Mind* in Moskou.

Vanwege de succesvolle eerste Nederlandse editie van *Open Your Mind*, zal ook in seizoen 2014-2015 een editie plaatsvinden. Deze keer in de grotere Philipszaal.

Johnny Lloyd Coach van André Grekhov

In zijn tweede jaar binnen thinX wilde André 'Drosha' Grekhov een voorstelling met jong hiphop talent uit het Zuiden op de planken brengen. Hij vroeg Johnny Lloyd om zijn productie *Traces* te choreograferen en regisseren. André vervulde de rol van uitvoerend producent, assistent choreograaf en danser.

Poëzie en jazz

Johnny studeerde poëzie en jazz aan de Universiteit van Californië: "Ik heb ook wel een opleiding in dans gehad, maar niet één waarbij je een diploma krijgt. Wat niet uniek is in de genres waar ik vandaan kom, maar wel voor de plek waar ik nu ben. In het gezelschap waar ik nu dans, Eastman, ben ik de enige die geen opleiding heeft gevolgd in moderne dans. Mijn passie ligt bij Afro-Amerikaanse dans, fascinerende vormen van dans met een geweldige *soul* en energie. Als kind was ik al gek op *swing* muziek. Ik ben eerst de dansen gaan bestuderen die in de jaren 40 op *swing* muziek werden gedaan en vervolgens de dansen waarop die dansen weer gebaseerd waren, zoals Lindy Hop."

Freaky vorm

In de tijd dat Johnny onderzoek deed naar die dansvormen was er nog geen Youtube waarop filmpjes van dansers uit allerlei landen met allerlei stijlen te vinden waren: "Ik moest leraren zoeken. Ik begon hiermee in 1995, toen ik 21 jaar oud was. Ik heb lessen kunnen volgen bij een aantal van de oorspronkelijke dansers van die vormen, zoals Frankie Manning. Er waren niet veel leraren, dus oefende ik veel alleen. Iedereen die veel alleen oefent, begint uiteindelijk van de vorm af te wijken en een eigen stijl te ontwikkelen. Ik ontwikkelde een *freaky* vorm. Dat vonden sommige moderne choreografen, die me zagen dansen, interessant. Ik werd door hen uitgenodigd om in hun stukken te dansen en heb over de hele wereld gedanst. Ik ben er dankbaar voor dat Youtube er nog niet was, omdat het me dwong een eigen stijl te ontwikkelen. Ook werd ik niet geïntimideerd door briljante dansers overal ter wereld die nu op Youtube staan."

Van Lindy Hop naar Popping

Als Lindy Hop danser werd hij veel gevraagd om moderne choreografen te komen coachen als zij bijvoorbeeld een Charleston scene of partner scene in hun stuk wilden maken: "Zo ben ik uiteindelijk in Hamburg gaan dansen, waar ik ook eigen stukken begon te maken. Ik begon met Lindy Hop. Toen maakte ik kennis met, vooral de oude vormen van, hiphop, zoals Popping. Die zijn technisch heel ingewikkeld en ambitieus. Het duurt net zo lang om Popping goed te leren als om ballet onder de knie te krijgen. Ik heb me op die vormen gestort en ben ook die gaan verwerken in mijn stukken."

Van Amerika naar Nederland

Johnny wilde weg uit Amerika omdat hij moe was van auto's en televisie: "Ik wilde Europa leren kennen. Ik ben gefascineerd door taal en door wat ik over Europa had gelezen op de universiteit. Dus ben ik gaan reizen naar Zweden, Zwitserland, Duitsland en Nederland. Het ging goed in Duitsland, maar ik besloot naar Nederland te verhuizen, omdat ik onder de indruk was van hoe het Nederland en België lukt om dansproducties internationaal weg te zetten. In Hamburg creëerden we meer voor de lokale *scene*. Daarbij werd ik uitgenodigd om les te komen geven aan de Fontys Dansacademie in Tilburg, waar ik ook mee het curriculum ontwikkelde voor de *contemporary-urban* tak."

Intuïtief proces

Johnny vindt zijn poëzie studie een goede achtergrond voor het maken van choreografieën: "Ik heb een soort intuïtief proces wat ik gebruik bij het schrijven van poëzie, wat ik ook gebruik in de dramaturgie van dans. Het komt er op neer dat ik heel veel verzamel en vervolgens schrap wat niet goed is. Ik ben meer regisseur dan choreograaf. Ik verzin wel veel materiaal, maar mijn grootste verantwoordelijkheid ligt bij de dramaturgie. Als je met hiphoppers werkt, moet je vooral werken aan overgangen. Om aan materiaal te komen geef ik de dansers conceptuele opdrachten. Met die opdracht laat ik ze improviseren, wat ik op film vastleg. Met dat materiaal ga ik choreograferen."

Sidi Larbi Cherkaoui

Momenteel danst Johnny bij Eastman, het gezelschap van Sidi Larbi Cherkaoui: "Ik kwam hem toevallig tegen in Argentinië, waar ik Lindy Hop les gaf. We zijn allebei veganist en ik kwam hem tegen in een veganistisch café. We begonnen te praten en hij is vervolgens naar een optreden komen kijken. Daarna nodigde hij me uit om naar zijn repetitie te komen. Ik dacht dat ik alleen zou komen kijken, maar leerde me meteen een onmogelijk duet met lifts. Met een man die getraind was in het circus en een vrouw die al ballet deed sinds haar vierde. Toen bleek dat de man van het circus niet in alle voorstellingen zou zitten. De tango was de basis van de voorstelling, Sidi Larbi Cherkaoui ging er vanuit dat mijn Lindy Hop achtergrond ervoor zou zorgen dat ik de Tango snel onder de knie zou krijgen. Wat ook lukte, want ik heb in die voorstelling gedanst. Ik denk dat Sidi Larbi Cherkaoui blij is dat hij mensen om zich heen heeft die het proces begrijpen. Ik heb veel ervaring met het maken en het mengen van genres, wat hij ook doet. Ik ben ook een manische componist, die bijna geen rust neemt. Daarin begrijpen we elkaar."

André Grekhov

André Grekhov en Johnny leerden elkaar kennen in Tilburg: “Ik gaf via Fontys Dansacademie een workshop op de International Choreografers Week. Hij volgde mijn Charleston workshop en pikte het meteen op. Alies Swinnen organiseerde toen Parkdans en koppelde ons aan elkaar. Ik choreografeerde een stuk voor hem en hij voor mij. Het was een heel succesvolle samenwerking. Hij heeft op het personage van die choreografie ook de choreografie gemaakt waarmee hij Juste Debout heeft gewonnen. Daarna bleven we contact houden en er van dromen om weer samen te werken. Ik ben fan van zijn kennis, die hij steeds blijft bijhouden en van de manier waarop hij overzicht houdt. Hij is ook een hele goede coach.”

Hiphop versus contemporary

In zijn stukken gebruikt Johnny zowel dansers uit de hiphop als uit de contemporary dans: “Hiphoppers kunnen muziek aanzetten en een uur lang dansen. Als je de muziek opnieuw aanzet, zal hij of zij iets anders doen, maar wel elke muziek *cue* pakken. Voor moderne dansers is muziek vaak iets wat op de achtergrond gebeurt, voor de hiphopper is het de drijvende kracht. De muziek bepaalt hun bewegingen. Een truc die ik bij hen wel eens gebruik is als het stuk is gechoreografeerd, er andere muziek onder zetten.”

Traces

De meeste dansers waarmee hij voor *Traces* werkte hadden nog nooit in een theatervoorstelling gedanst: “Het werken vanuit een concept is nieuw voor de dansers. Dat een stuk zoiets als aanraking nodig heeft. Dat er een spanningsboog is. Ze zijn allemaal heel slim, dus ze begrijpen me als ik het uitleg. En ze weten dat ik gelijk heb wanneer ze het zien. Heel soms verzetten ze zich, maar ze vertrouwen me en ze verleggen allemaal hun grenzen.”

Toekomstplannen

Johnny wil graag werk blijven maken in Nederland: “Het is frustrerend voor me om van een grote naam in Hamburg naar Nederland te gaan waar ik helemaal opnieuw moet beginnen. Maar *Traces* is een goed voorbeeld van wat ik zou kunnen maken. Ik maak iets anders dan ISH en Don't Hit Mama, omdat ik sterk verbonden ben met contemporary dans en compositie. Het is eigenlijk een contemporary stuk. Het enige wat er niet contemporary aan is, is dat het hiphopdansers zijn. Maar ook daarin is het contemporary, omdat het hiphopdans is van hier en nu. Ik wil graag met André, Dynamo en het Parktheater blijven werken. Ik wil graag subsidies gaan aanvragen in Nederland om *Traces* te verbeteren of een nieuwe productie te maken. We hebben nu bijvoorbeeld maar één repetitie gehad waarbij iedereen aanwezig was. Omdat er niet veel geld was, kon ik niet van de dansers vragen dat ze er elke dag, de hele dag zouden zijn. Voor kostuums zijn we naar de H&M gegaan. We hadden eigenlijk een te kleine repetitieruimte. In de toekomst zou ik al die omstandigheden willen verbeteren. Ik zou graag met deze dansers blijven werken en daarbij nog een aantal andere dansers uitnodigen.”

Jeroens Clan

JONGE CABARETGROEP MET BAKKEN ERVARING

30 april t/m 3 mei 2014

Jip de Poorter, Matthias Tuns, Thijs Tervoort en Bram Kroon begonnen al samen optreden op de middelbare school. Zeven jaar later maken en spelen zij nog steeds samen en zijn ze opgenomen in thinX. Binnen dit traject maakten zij een nieuwe voorstelling, onder regie van Oscar de Boer, die ze vier avonden speelden voor een uitverkochte Kameleon.

Jeroens Clan (vernoemd naar een jongen uit Havo 4 die hen in de brugklas toneelles gaf), begon op het open podium van het Heerbeek College in Best.

- Matthias: "In het begin waren we heel maatschappijkritisch, ging het over George Bush en we hadden liedjes over Rita Verdonk en Geert Wilders. Ook hadden we altijd pakken aan en moesten er altijd glaasjes water op de piano, want we dachten dat dat zo hoorde bij cabaret."
- Jip: "We werden toen gevraagd om een half uur te komen spelen bij een cabaretpodium in Best. Met dat materiaal zijn we mee gaan doen aan festival Cabaretesk in Eindhoven. We hadden het zelf niet verwacht, maar we haalden daar de finale."
- Thijs: "Thomas Platzer won en mocht komen optreden tijdens het *Cabaret & Comedyweekend* in het Parktheater. Maar Mons de Goede vond volgens mij dat wij hadden moeten winnen, want wij mochten ook komen spelen. We hebben daarna drie seizoenen lang 30 tot 40 keer per seizoen gespeeld in de Cabaretpoel."

De organisator van de Cabaretpoel zag hen spelen bij de auditie voor Cabaretesk. Twee weken later mochten ze in een Cabaretpoel spelen in Herwijnen.

Matthias: “Wij vonden het heel interessant, want we moesten ver reizen voor een optreden.”

Bram: “We waren zestien, dus onze ouders moesten mee.”

Jip: “Die hebben echt honderden keren gereden door het hele land. Heel vet dat ze dat gedaan hebben. We speelden toen steeds het half uur van het festival. We hebben met dat half uur ook meegedaan aan het Groninger Studenten Cabaret Festival (GSCF), maar dat was een mispeer. We hadden dat materiaal al zestig keer gespeeld, vonden onszelf vaak de leukste van de avond en namen weinig regieaanwijzingen aan die we daar in de regieworkshop kregen.”

Matthias: “Het materiaal was nog wel grappig, maar wij waren ouder geworden, dus het had niet meer zoveel met ons te maken. We waren het materiaal ontgroeid.”

Tijdens de workshop regie kregen ze vooral de opmerking dat ze materiaal moesten schrappen:

Jip: “We hadden een slotscène gemaakt die het hele programma omvatte. Wij waren daar heel trots op, maar de regisseuse zei meteen dat die er uit moest. Dat het niet nodig was om in een set van een half uur te reflecteren op je materiaal. Wij hielden er aan vast en dat heeft ons de kop gekost. Tot onze eigen verbazing haalden we de finale niet.”

Bram: “We waren te koppig en te zelfverzekerd. Zo'n jury prikt daar doorheen. De les die we toen hebben geleerd is dat je moet openstaan voor kritiek.”

Jip: “Mensen zeiden toen ook: ga nou eens maken wat je zelf echt grappig vindt. Ik vind bijvoorbeeld dingen die heel grof zijn grappig. Dat konden we niet maken op de middelbare school, er zat een rem op. Dat materiaal speelden we ook nog toen we ouder werden en de censuur er al af was. Na het GSCF zijn we dingen gaan maken die prikkelden en soms choqueeerden.”

Matthias: “Daar is de *Grote Wanstaltige Kutrevue* uit ontstaan. Die is gemengd ontvangen. Maar ik heb voor het eerst het gevoel dat we iets hebben gemaakt wat wij leuk vinden.”

Hun stijl heeft zich door de jaren heen ontwikkeld:

Matthias: “Van wat werkt naar wat willen wij.”

Thijs: “Het is fantasierijker geworden.”

Jip: “En absurder. Rauwer.”

Bram: “De nuance is eraf. Eerst speelden we nog op safe. Dan haalden we grappen waarvan we dachten dat die te grof waren er uit. Nu wisten we van tevoren dat niet iedereen dit programma leuk zou vinden, maar stonden we er wel achter.”

Het was voor het eerst dat niet iedereen het leuk vond wat ze deden. Ze gingen daar allemaal anders mee om:

Jip: “Ik dacht daar vooraf makkelijker over dan toen ik de negatieve reacties las op de site van het Parktheater. In eerste instantie wil je toch dat iedereen het leuk vindt. Normaal hoor je de kritische stemmen eigenlijk ook niet. En als iemand wel kritiek gaf, gingen we met diegene in discussie en vonden we dat wij toch zelf gelijk hadden. Nu kon dat niet.”

Matthias: “Met dit programma kunnen we publiek opbouwen, maar ook afstoten. Het is ook prima als mensen nooit meer naar ons willen komen kijken, omdat ze weten dat wat wij maken niks voor hen is.”

Jip: “Maar ik maak wel graag iets voor in de grotere zalen in de toekomst. Ik hoop wel dat een vrij groot publiek het leuk vindt, maar dat het publiek wel kritisch is.”

Ze werkten voor het eerst langere tijd met een regisseur aan hun programma. Dat heeft effect gehad op hun maakproces:

Matthias: “De manier van repeteren is veranderd. Eerst begonnen we een repetitie met ouwehoeren en zes keer koffie halen. Dan gingen we een scène doen, daarover discussiëren en weer ouwehoeren. Van een repetitie van drie uur waren we de halve tijd kwijt aan onzin. Door Oscar zijn we serieuzer gaan repeteren.”

Thijs: “Maar het kan nog drie keer serieuzer.”

Bram: “We hebben nu een mooie balans gevonden tussen serieus werken en lol hebben samen. We konden elkaar in de repetitieruimte met de vloer gelijk maken en een kwartier later samen koffie drinken en gieren van het lachen.”

Naast een andere manier van maken en repeteren, leerden ze ook veel over zichzelf en elkaar:

- Matthias: “We wilden ons materiaal persoonlijker maken, maar Jip en ik schreven en maakten het steeds absurdistischer, om het grappiger te maken. Daardoor was het niet meer persoonlijk. Oscar heeft ons toen een brief laten schrijven waarin we eerlijk moesten zetten wat we van elkaar en onszelf vonden. Die lasen we aan elkaar voor. Wat we over de rest zeiden klopte vaak wel, maar voor onszelf hadden we een blinde vlek. We hebben daar lang over gepraat en toen ook geleerd waarom iemand doet wat hij doet. We hebben elkaar beter leren kennen.”
- Jip: “We hadden het eigenlijk nooit over onszelf, nu veel meer. Dat begon toen we een keer een uur met Leon van der Zanden hebben gezeten. Die vroeg ons waarom we op het podium staan. Daar kwamen vier verschillende antwoorden uit. Daar zijn we toen mee gaan werken. Vanuit improvisatie zijn we toen scènes gaan maken, in plaats van dat Matthias en ik ze van tevoren al uitgeschreven hadden.”

Die vier verschillende redenen om op het podium te staan, zijn:

- Bram: “Mijn doel is lol hebben. Als ik daarvan kan leven ben ik blij.”
- Thijs: “Ik vind het leuk om productionele dingen te regelen rondom de voorstelling. Om dingen voor elkaar te krijgen.”
- Jip: “Ik heb een bepaalde gekte en vind het leuk om die te delen met het publiek. Ik wil mensen laten lachen om wat ik zelf grappig vind. Ik zoek daarin ook erkenning. Dat mensen het gaaf vinden wat je gemaakt hebt en ze daarin meegaan. Normaal gesproken val ik niet echt op, maar als ik vertel dat ik cabaret doe of ze zien mij dat doen, dan valt wel iets op zijn plek. Dan klop ik meer, mag ik er meer zijn.”
- Matthias: “Ik vind het gaaf om dingen met de jongens te maken. Dit zijn mijn vrienden en we hebben dezelfde humor. We zijn echt een soort clan, wij tegen de wereld.”

De jongens willen in het volgende thinX seizoen weer een aantal stappen zetten:

- Jip: “Naast efficiënter repeteren, het ontwikkelen van onze stijl en persoonlijke ontwikkeling, ook de zakelijke ontwikkeling van de B.V. Jeroens Clan.”
- Matthias: “Volgend seizoen willen we met een regisseur gaan werken die uit de cabaretwereld komt. Oscar gaf aan dat hij als hij zelf schrijft, toneel schrijft. Voor ons maakproces is het beter om met iemand te gaan werken die zelf cabaret schrijft.”
- Jip: “We moeten onze teksten aan iemand voorleggen, die ze tot op de komma gaat ontleden. Iemand die ons kan helpen met onze schrijftechniek. En we wachten al heel lang op het goede moment om mee te doen aan een festival. Op een gegeven moment moet je dat gewoon doen.”
- Bram: “We zijn hier al lang mee bezig. We moeten bewust de stap gaan zetten om hier echt carrière in te gaan maken. Geen smoezen meer verzinnen om dat niet te doen.”

BOUWT MET EEN TEAM AAN HAAR DROOM

16 en 17 mei 2014

Kim Leeuw maakte in seizoen 2013-2014 zowel een solo als een duet vanuit de thema's oneindigheid en illusie. Voor het eerst werkte ze met een heel team aan haar voorstelling. Van een coach, tot een composer en professionele dansers.

De coach

De eerste stap in het verzamelen van haar team werd het zoeken naar een coach. Dat werd choreograaf Jasper van Luijk: "Ik wilde met hem werken omdat ik zijn fysicaliteit interessant vind. Hoe conceptueel hij is en hoe hij werkt op de vloer. Hij werkt totaal anders dan ik. Hij werkt heel snel. Tegen een danser zegt hij welke beweging hij wil, in welke richting en in welk tempo. Ik doe dat in stapjes. Ik maak eerst een bewegingsfrase en dan ga ik kijken hoe dat plaatje in het verhaal van de voorstelling past. Ik ben heel verhalend, hij heel abstract. Dat verschil vond ik heel fijn, want daar heb ik heel veel van geleerd. Hij heeft veel kennis. Hij is in het werkveld minder lang actief dan

ik, maar heeft al veel dingen kunnen doen in het professionele werkveld. Ik heb ook van hem geleerd hoe ik overkom. Dat ik niet onzeker moet zijn. Dat wat ik weet en vind goed is en dat ik dat ook mag laten zien. We werken fijn samen, kunnen alles tegen elkaar zeggen, voelen ons niet bezwaard om kritiek te uiten. Daarom wil ik ook met hem blijven werken."

Het team

Naast een coach en dansers werkte Kim voor haar duet, *Achter Wit Dons*, ook met een composer (Marcel Wierckx), schrijfster (Renee Lievens), kostuumontwerpster (Wim Wijnakker), decorontwerper (Léon van der Zanden), grafisch vormgevers (Michelle Blondeel en Anneloes Roothans) die projecties maakten en een productieleider (Davita van der Zanden). Haar danseres, Jenia Kasatkina, scoutte ze bij een les van Henny Jurriëns. Via Jenia vond ze danser Corneliu Ganea.

De dansers

Het was voor het eerst dat Kim aan haar voorstelling werkte met alleen maar professionele dansers: "Het was een uitdaging en ook heel verrassend. Zij hebben het proces vaak op een andere manier ervaren dan ik. Ik moest heel erg zoeken naar hoe ik met Corneliu moest werken. Hij is een geweldige technische danser, maar het loslaten van de techniek en mooie bewegingen vond hij lastig. In het begin van het repetitieproces gaven de dansers me zoveel materiaal, dat ik besloot het vooral uit hen te halen en zelf minder te geven. Normaal geef ik heel veel van mezelf, maar omdat zij zo goed zijn kreeg ik heel veel van hen. Maar uiteindelijk bleek dat Corneliu veel meer inspiratie dan bewegingen vanuit mij nodig had. Doordat ik juist op een andere manier wilde werken, gaf ik hem minder vanuit mijzelf en blokkeerde hij. Als hij blokkeerde, kon ik niet verder. Dan was ik alleen maar bezig met hoe ik hem uit zijn blokkade kon halen. Dit vond ik lastig omdat ik daardoor stagneerde in mijn creatieve proces. Dit ging later in het proces veel beter. Daarentegen hoorde ik van hen dat ze me zo geduldig vonden en dat ik iedere repetitie precies wist wat ik wilde. Ook vonden ze het inspirerend om met me te werken. Dat is geweldig om te horen. Ook van hen heb ik veel geleerd. Ik heb geleerd dat ik het fijn vind om fifty-fifty te werken. Dat ik geef en zij ontvangen en vise versa. Maar ook dat ik echt verhalend wil werken, zowel met acteurs en dansers. Dat ik niet alleen maar de beste dansers wil hebben, maar dat ze ook moeten kunnen spelen."

Achter Wit Dons

Het duet ging over een stel, waarvan de man sterft aan een hersentumor: "Ik heb biografieën gelezen van mensen met hersentumoren en er een eigen verhaal van gemaakt. Over hoe een hersentumor de persoonlijkheid van iemand totaal kan

veranderen. Over hoe een stel het ziekteproces beleeft. Ik heb het bewust niet chronologisch laten zien. Zodat ik een normale structuur kon doorbreken en een uitdaging op kon zoeken. Eerst de dood, dan een fijne tijd waarin nog niets aan de hand was en daarna de lijdensweg tot aan de dood. De voorstelling ging over het verwerkingsproces na de dood, de oneindigheid van de rouw. Ook over de illusie dat iemand weer beter wordt, dat je wilt dat iemand weer beter wordt. Dat je het niet wil accepteren dat dat niet zal gebeuren.”

MENories 2.0

De solo, *MENories 2.0*, was autobiografisch en ging over de illusies die door de media en je omgeving worden gecreëerd over de perfecte relatie. Over de oneindigheid van het steeds weer opnieuw proberen, het vallen en opstaan in de liefde. Aan de solo werkte Kim met danseres Melanie Weijters, die studeert aan de Fontys Dansacademie in Tilburg: “Het was voor mij een uitdaging omdat ze een heel andere danskwaliteit heeft en een andere persoonlijkheid is dan Jenia. Ze beweegt ook totaal anders dan ik, dus het was voor mij een zoektocht naar hoe zij op haar mooist op het podium is. Dat ik haar kon laten overbrengen wat ik wilde overbrengen. Ze was een beest, heeft het super goed gedaan, maar ik had langer met haar aan haar stemgebruik en gevoel dat van binnen uit moet komen, willen werken.”

Inventiever en creatiever

Kim ziet een duidelijke ontwikkeling in haar bewegingsmateriaal: “Ik durf meer te experimenteren met dingen die buiten mijn comfortzone liggen. Om abstracter te zijn, maar wel binnen realistische situaties. Daardoor wordt het beeldender en kan het meer vormen aannemen. Ik koppel elementen aan elkaar die niet per se iets met elkaar te maken hebben, maar wel vertellen wat ik wil vertellen. Ik word daar inventiever en creatiever van, waardoor mijn brein meer toelaat. Waardoor ik niet bang ben om er iets gekks in te stoppen. Ik kijk vooral naar wat de danser te bieden heeft. Om niet alleen mijn materiaal op de danser te plakken, maar samen te zoeken naar de essentie van het bewegend lichaam en wat de voorstelling moet gaan vertellen.”

Toekomstplannen

Voor seizoen 2014-2015 heeft Kim grote plannen: “Ik wil met dans, theater, film en beeldende kunst werken. Ik wil zelf schrijven en filmen. Ik haal me veel op mijn hals, maar ik wil het zelf kunnen, ik ben daar nieuwsgierig naar. Ik hou ervan om te leren.”

Ook verder naar de toekomst toe weet Kim wat ze wil gaan maken: “Ik weet nu hoe ik de komende jaren wil gaan werken, terwijl ik vorig jaar nog niet wist wat ik het jaar erop zou gaan doen. Afgelopen jaar heb ik veel meer bereikt dan het jaar ervoor. Het wordt iedere keer steeds helderder. Ik wil realistisch totaaltheater maken, waarbij ik verschillende disciplines gebruik. Ik werk vanuit mijn fascinatie voor de werking van het brein. Ik verzamel verhalen van mensen met een ziekte,

stoornis of beperking. Dit jaar wil ik personen met een cognitieve stoornis gaan interviewen en verwerken in mijn theateervoorstelling. Het gaat over hoe die mensen reageren op hun partner en omgeving en hoe er op hen gereageerd wordt. Mijn voorstellingen hebben altijd een humoristisch tintje. Ik wil niet alleen de negatieve aspecten van een ziektebeeld neerzetten, maar ook de mooie, of grappige.”

Betrokken bij de maatschappij

Ze wil een sterke reactie teweeg brengen bij haar publiek: “Ik wil dat het blijft hangen. Dat mensen het niet alleen maar mooi of stom vinden, maar er over nadenken. We zijn een heel individualistische maatschappij. Dat wordt alleen maar meer, omdat mensen steeds meer onder druk staan om te presteren. Niet iedereen kan daarin mee. Ik wil als maker zorgen dat mensen die in onze ogen anders zijn, betrokken blijven bij de maatschappij. Ik wil dat het publiek ervaart hoe het is om iemand te zijn die, in dit geval, een cognitieve stoornis heeft en nadenkt over waarom ze op een bepaalde manier op die persoon reageren. Je denkt eigenlijk niet na over hoe iemand zich voelt of wat die heeft meegemaakt, maar het kan ons allemaal overkomen. Ik wil met professionele spelers en dansers pure verhalende danstheateervoorstellingen maken.”

Was het eerst Kims droom om bij de Internationale choreografietop te behoren, die droom ligt nu iets anders: “Ik wil een stichting opzetten, waarmee ik ieder jaar producties maak die mensen confronteren met hoe mensen met een ziektebeeld, stoornis of beperking hebben, leven. Om zo iets bij te dragen aan de maatschappij. Ik wil verhalen verzamelen en spelen door heel Nederland. In zorginstellingen maar ook in andere theaters en op festivals. Zodat we niet nog individualistischer worden dan we al zijn.”

Jasper van Luijk Coach van Kim Leeuw

Choreograaf Jasper van Luijk studeerde aan ArtEZ. Na zijn studie maakte hij onder andere stukken voor Korzo en Generale Oost en won hij de ITS Choreography Award. In seizoen 2013-2014 coachte hij Kim Leeuw tijdens haar maakproces.

Twaalf producties in drie jaar

Jasper wilde altijd al maker worden, maar toen hij op ArtEZ studeerde werd daar net de makersopleiding opgeheven: “Ik heb toen aan de bel getrokken en gevraagd of er een oplossing voor mij was. De school heeft me toen op allerlei vlakken ondersteund, zodat ik toch een makers basis kreeg, daarnaast mocht ik een korte productie van een half uur maken. Ze hebben dat allemaal buiten het curriculum om aangeboden. Het resultaat kwam, dankzij een docent, ook onder ogen van Leo Spreksel, de directeur van Korzo. Die gaf mij de kans in Voorjaarsontwaken, hun programma voor jong talent, hetzelfde stuk op te voeren. Vervolgens kreeg ik vier aanbiedingen om werk te maken. Ik heb avondvullende voorstellingen gemaakt voor Festival Aan De Werf, Holland Dance en een korte productie voor Conny Janssen. Allemaal in datzelfde jaar. Ik ben nu drie jaar aan het maken en heb in die tijd twaalf verschillende producties op de planken mogen zetten, variërend van avondvullend tot kleinere projecten.”

In die drie jaar maakte Jasper een sterke ontwikkeling door: “Als ik nu video's zie van wat ik tijdens mijn studie maakte, zie ik hoe bizar snel mijn ontwikkeling als maker gaat. Wat kwaliteit betreft, maar ook met betrekking tot mijn toneelbeeld, of hoe je een lichaam gaat lezen. Ik heb natuurlijk ook het geluk dat ik hele fijne en gedreven mensen achter me heb staan die me steunen vanuit verschillende plekken, zowel binnen het productieproces als in de grotere lijn van de ontwikkeling die ik doormaak.”

Signatuur

Zijn werk heeft altijd een sociale context: “Het gaat over mensen in contact met mensen en het effect daarvan. Daarop projecteer ik vaak situaties, zoals bijvoorbeeld de dood. Hoe ga je om met de dood en met een levenloos lichaam? Wil je dat nog liefkozen, of wordt het een abstract object? Ik werk ook vanuit het lichaam, dus ontwikkel veel zelf, samen met de

dansers. Ik laat bijvoorbeeld materiaal zien vanuit mijn lichaam en laat de dansers daarop reageren, geef hen opdrachten. Dan vraag ik ze bijvoorbeeld om het karakter van hun schaduw op mijn materiaal te plakken. Hoe zou die dat materiaal dansen? Ik werk altijd samen met dezelfde componist. Daar spar ik ook veel mee, dus de muziek en de dans versterken elkaar heel erg. Ze gaan gelijktijdig met elkaar op tijdens het traject, dus aan het eind vallen pas alle plaatjes samen. Ik ben ook heel erg bezig met de ruimte: hoe ziet een ruimte eruit? Ik wil graag dat het publiek vergeet dat het in het theater is. Het gaat niet om het rood pluche, maar om meegenomen worden naar een andere plek.”

Toekomstplannen

In het najaar van seizoen 2014-2015 staan twee tours met bijna veertig voorstellingen op het programma. Hij maakt *Savages*, een avondvullend tweeluik dat in januari in première gaat tijdens het Cadance festival. Vervolgens moet hij beslissen wat zijn volgende stap wordt: “Of ik bijvoorbeeld een klein gezelschap kan gaan opzetten en hoe ik zelfvoorzienend kan worden, zodat ik niet meer teveel leun op alleen de middelen van een productiehuis. Het is voor mij erg belangrijk dat ik dit werk kan blijven doen en artistiek kan blijven groeien. Zodat ik nog meer mooie momenten mag creëren waarin ik een publiek ook kan meenemen.

Coaching

Jasper had nog niet eerder gecoacht, maar heeft zelf wel veel coaching ondergaan. Het coachen is hem goed bevallen: “Maar het was misschien nuttiger geweest als ik iets later in Kims proces was gekomen. Ze zat nu in de maakfase en ik moest uitkijken dat ik geen stempel op haar werk drukte en dat zij het werk maakte wat zij wilde maken. Maar het gaat niet alleen over de voorstelling, ook over wat de relatie met je dansers en kostuumontwerper is. Hoe communiceer je daarmee? Ik heb gemerkt dat het bij dansers goed werkt als je je kwetsbaar opstelt. Als ik merk dat iemand vastloopt, vraag ik diegene: wat doe ik verkeerd? Wat geef ik niet, waardoor de danser niet kan doen wat hij of zij moet doen? Hoe verhoudt je je tot elkaar en hoe verhoudt dat zich tot het werk? Allemaal vragen waarmee ikzelf ook nog dikwijls worstel.”

Jasper kwam soms naar repetities kijken, andere keren Skypten ze: “Ik kijk naar haar materiaal en stel dan vragen of laat haar weten dat ze zich bewust moet zijn van wat ik als kijker oppik. Heel veel antwoorden op vragen die ik stel heeft ze eigenlijk al, ze weet alleen soms nog niet dat ze die heeft.”

Kim

Hij ziet een aantal punten waarop Kim haar werkwijze zou kunnen verbeteren: “Ze werkt nu volgens een vast stappenplan. Het lijkt me goed als ze dat loslaat zodat ze meer ruimte voor toeval creëert. Ook kan ze iets ondernemender denken. Als er bijvoorbeeld meer financiële middelen nodig zijn, moet ze misschien zelf actiever worden in het zoeken naar partners die het project kunnen ondersteunen. Ze kan ook iets minder narratief gaan werken. Ik heb ook het commentaar van dramaturgen gehad dat ik te letterlijk werk maakte. Ik wil graag zelf bepalen wat het publiek ziet in een scène, waardoor ik het publiek soms teveel kan sturen. Ik moet leren om dat opener te laten.”

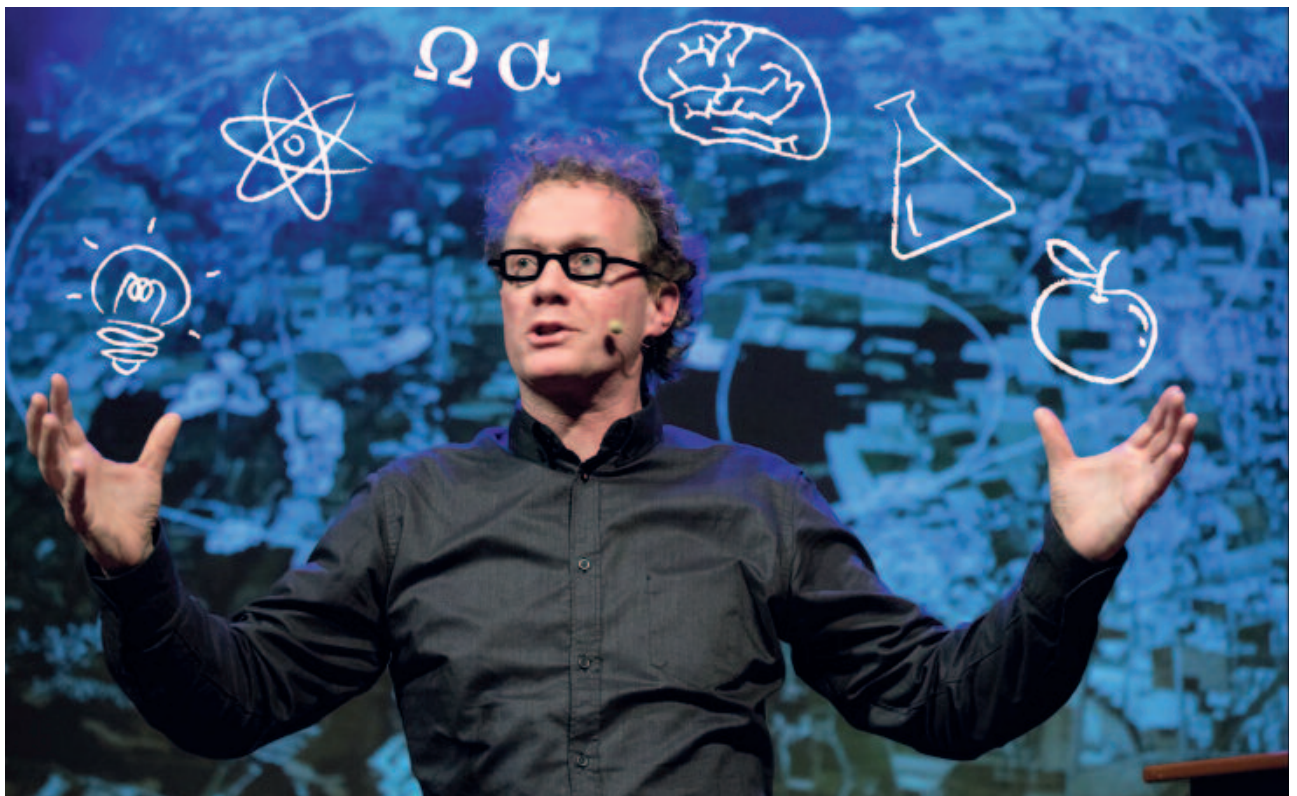
Er zijn verschillende punten waarop Kim het volgens Jasper heel goed doet: “Ik vind het goed dat ze heel fysiek denkt. Dat ze in de danser zit als ze naar de danser kijkt. Dat ze snapt dat ze verschillend met verschillende dansers om moet gaan. Dat ze vrij kwetsbaar is naar de danser toe. Ik vind het goed dat ze op zoek is naar hoe ze een scène moet bouwen. Dat ze esthetisch nadenkt over een decor. En dat ze ervan geniet. Ik zie dat ze aan het groeien is. Het is lastig om je te ontwikkelen als je gefragmenteerd moet repeteren. Eigenlijk heb je een budget voor een maand volledige werktijd nodig om een goede productie te maken en moet je de rust te hebben om te kunnen ademen en zoeken binnen je proces. Onder de condities waarin ze moet werken doet ze het heel goed.”

Jan van den Berg

WETENSCHAPPELIJK PROGRAMMA

4 september 2013, 13 maart 2014, 20 mei 2014

Theatermaker Jan van den Berg organiseerde drie keer een wetenschappelijk programma in het Parktheater. Bij een drietal voorstellingen met een 'touch of science' zocht hij sprekers die een lezing gaven die aansloot op het thema van de voorstelling. Na afloop van de voorstellingen werden er debatten georganiseerd tussen sprekers, spelers en publiek, over de raak- en breukvlakken tussen theater en wetenschap. Over vragen als: hoeveel onderzoek komt er kijken bij het maken van een voorstelling? Hoeveel voorstellingskunst heb je nodig in de academische wereld? En wat zijn de overeenkomsten en verschillen tussen 'denkend spelen' en 'speels denken'?

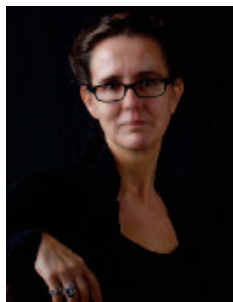

Jan van den Berg is documentaire theater- en filmmaker op het snijvlak van (podium-) kunst en wetenschap. Sinds 1996 is hij artistiek leider van Theater Adhoc, waar hij voorstellingen maakte waarover de Volkskrant onder andere schreef: "De mooiste vorm van denken: het jongleren met feiten en fictie."

Theater en duurzaamheid

Het eerste wetenschappelijke programma vond plaats rond de voorstelling *Man met de hamer* van Theatergroep WAK. Deze voorstelling was te zien tijdens theaterfestival Best of the Fest van het Parktheater. Thema's van de tekstloze voorstelling waren duurzaamheid en recycling. De voorstelling speelde in de anti-fabriek The Powerplant: een, door het gezelschap zelf gebouwde, houten kubus, waarvan het de bedoeling is dat deze op termijn geheel in haar eigen energiebehoefte kan voorzien door middel van zonne-energie en led-verlichting.

Frans Beckers, managing director EPEA Nederland BV (en voormalig Director Materials, Concepts and Infrastructure bij Van Ganswinkel) verzorgde de inleiding bij het programma. Aan het debat na afloop namen deel: de acteurs van WAK, Boukje Huijben (promovendus aan de TU/e; verricht onderzoek naar nieuwe business-modellen voor zonne-energie), prof. dr. Geert Verbong (hoogleraar TU/e – Historische en Maatschappelijke aspecten van de techniek, i.h.b. milieu- en energietechniek) en het publiek. Jan van den Berg was gespreksleider.

Maaïke Bleeker

Frans Beckers

Geert Verbong

Martijn Jeroen vd Linden

Boukje Huijben

Theater en experimentele natuurkunde

Ook Jan van den Bergs eigen voorstelling *Higgs* stond op het programma. Deze voorstelling gaat over het Higgsdeeltje en wordt door Jan omschreven als *stand-up physics*. Zeven jaar lang volgde de theatermaker de jacht op het Higgs-deeltje op de voet. In *Higgs* presenteert hij het theatrale verslag van zijn ontdekkingsreis.

Voorafgaand aan de voorstelling gaf prof. dr. Jos Engelen een lezing. Hij is bestuursvoorzitter van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), hoogleraar experimentele natuurkunde aan de Universiteit van Amsterdam en voormalig wetenschappelijk directeur van CERN (het internationaal laboratorium voor natuurkunde). Prof. dr. Maaïke Bleeker, hoogleraar en opleidingshoofd Theaterwetenschappen aan de Universiteit van Utrecht en president van Performance Studies International, was moderator tijdens het debat.

Een aantal reacties van het publiek over het programma rond *Higgs*

Lex Augusteijn: “Leuke voorstelling, vooral om te zien hoe een theatermaker met dit thema omgaat. Ook de discussie na afloop was boeiend, al wel iets te veel gefocust op het theatrale aspect.”

M.v.Kuyck: “Interessante theatrale blik op een stuk van (bijna niet voor te stellen) Natuurkunde..”

Frits: “Geslaagde poging om in natuurwetenschappen geïnteresseerd publiek op een plezierige manier enigszins vertrouwd te maken met deze moeilijke materie.”

Danielle: “Tofte voorstelling. Ingewikkelde materie op een leuke en toegankelijke manier gebracht.

Theater en economie

Sinds een paar jaar maakt Dette Glashouwer voorstellingen over een onderwerp waar we allemaal mee te maken hebben: geld. Ze onderzocht haar relatie tot geld en bestudeerde de geschiedenis van het geldsysteem. Ze sprak geleerden, bankmanagers en vrijbuiters op zoek naar een antwoord op de vraag: wat is geld en kan het ook anders?

De voorstelling *Dette Goes to Africa* voerde haar naar Kenia, met haar voorstelling als ruilmiddel. ‘Geld is schuld’ staat er op het Amerikaanse dollarbiljet. Maar wát is schuld eigenlijk? Een verslag van een spannende ontdekkingsreis met Glashouwer als de ‘Livingstone’ van de nieuwe economie.

De inleiding bij *Dette Goes to Africa* werd verzorgd door Martijn Jeroen van der Linden. Hij is afgestudeerd bedrijfseconoom aan de Universiteit van Tilburg. Momenteel is hij werkzaam op de afdeling Economics of Technology and Innovation van de TU Delft, als onderzoeker op het EU-project Creating Economic Space for Social Innovation en als promovendus. Aan de debat na afloop namen zowel Martijn Jeroen van der Linden als Dette Glashouwer deel. Jan van den Berg was gespreksleider.

Wetenschap & theater: Niet vies van fysica

Wandelend in de Genneperparken met de zon in mijn rug genietend van groen, zon en ruimte ontwaar ik langs de Tongelreep iets vreemds. Ik loop naar de oever en zie vijf strips medicijnen waarvan er drie in het water drijven.

Met behulp van een takje lukt het me ze uit het water te vissen. Omdat ik mijn leesbril niet bij me heb, kan ik niet zien welk medicijn het is. Ik stop ze in mijn jaszak. Eenmaal thuis en bebrild, google is het resultaat tevoorschijn: een middel tegen hoge bloeddruk. Waarom gooit iemand zomaar medicijnen tegen hoge bloeddruk weg? Daarover alleen al kun je duizend verhalen fantaseren. Zilverkleurige strips drijvend in een riviertje, een glinsterende dissonant in het park. Ik realiseer me dat wetenschap overal is. In de natuur. In het water van de Tongelreep. De zon. In mijn bril en mijn computer. Van wetenschap weet je: zonder zou de wereld er heel anders uitzien.

Sommige dingen in de wetenschap zijn niet met het blote oog te zien. Zoals het Higgsdeeltje, de grootste natuurkundige ontdekking van de afgelopen vijftig jaar. Het bestaan van het deeltje werd in de jaren '60 van de vorige eeuw al voorspeld door een groep natuurkundigen, onder wie de Schot Peter Higgs. Pas op 4 juli 2012 pas was er voldoende bewijs in handen en werd de vondst wereldkundig gemaakt.

Maar wat is het Higgsdeeltje eigenlijk? Het deeltje helpt verklaren hoe andere deeltjes hun massa krijgen. Ik verzeker u: meer uitleggen over het deeltje is onbegonnen werk. Beter is dit over te laten aan theatermaker Jan van den Berg. In zijn stand-up-physics voorstelling Higgs deelt hij met het publiek zijn passie voor (de jacht op) Higgs.

Jan van den Berg begeeft zich met Higgs op de boeiende raakvlakken tussen en breuklijnen van theater en wetenschap. Een voorstelling met een 'touch of science'. Het Parktheater vindt dat wetenschappelijke kennis een veel groter onderdeel van de maatschappij verdient. Theater is een mooi middel om de kennis over wetenschap over te brengen bij een breed publiek. Theater kan aanzetten tot nadenken over de oorsprong en werking van allerlei verschijnselen uit de natuur- en menswetenschappen. Theater kan helpen een maatschappelijke dialoog te starten. Theater kan helpen vragen op te roepen. Hebben wetenschappelijke onderwerpen een emotionele kant? Of een ethische?

Intussen blijft het Higgsdeeltje in de wetenschap de gemoederen bezighouden. Jan van den Berg stookt ze in Higgs nog eens lekker op. Met hulp van de humor en tragiek van de oerknal, protonenporno en zwarte gaten. En over de vraag of Higgs 'cabaret voor intellectuelen' is of 'vrolijke wetenschap' voor wie dan ook. Hoe dan ook: Higgs is grondig en speels, streng en lichtvoetig, intellectueel en theatraal. Je wordt vanzelf nieuwsgierig naar meer wetenschap, ook al snap je niet alles. Ik zou me niet verbazen als dit eigenwijze complexe deeltje na afloop een plekje heeft veroverd in de harten van het publiek.

PACESI staat voor Parktheater Academy for Creative Entrepreneurship and Social Innovation en werd in seizoen 2013-2014 opgezet in samenwerking met de NHTV in Breda. PACESI is bedoeld om samen met studenten, docenten en alle aanwezige kennis van de NHTV onze wereld beter te leren begrijpen. Van daaruit worden toekomstbeelden en scenario's gerealiseerd waarmee we richting willen geven aan de toekomst van theater.

Naast deze mogelijke uitkomsten en resultaten is PACESI in de kern vooral bedoeld als individueel opleidingstraject. Als medewerker van het Parktheater kun je deelnemen op drie manieren: small, medium of large.

In de small-versie bezoeken medewerkers de hoorcolleges, waarbij de laatste stand van zaken wordt gedeeld over de ontwikkelingen in de wereld van cultuur en vrije tijd, imagineering, sociale innovatie, nieuwe media, internationalisering-, en storytelling.

In de medium-versie nemen medewerkers, naast de hoorcolleges, ook deel aan enkele werkcolleges. Daarin wordt via diverse methoden het gevonden materiaal omgezet in nieuwe denkrichtingen en ideeën.

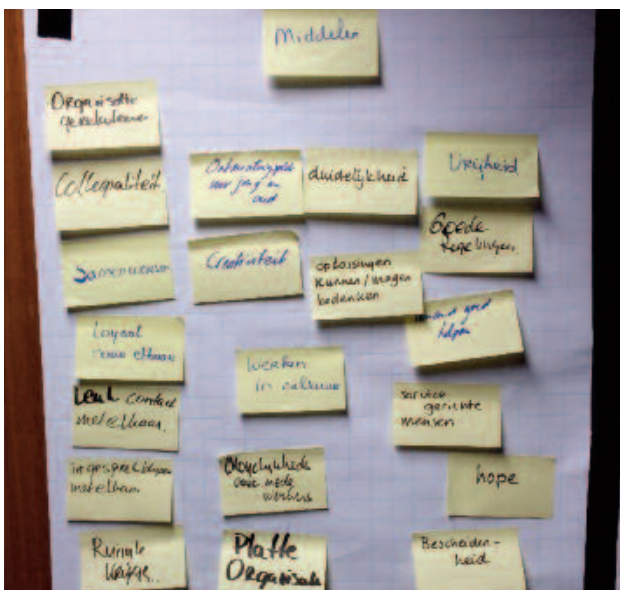
In de large-versie lopen medewerkers een individueel pad van onderzoek en reflectie. Onderwerpen die daarin worden onderzocht zijn bijvoorbeeld 'expats', 'alleengaanden', 'horecavernieuwing', 'leiderschap, bezieling en creativiteit', 'nieuwe financieringsmodellen' en 'de ontwikkeling van jonge makers'.

PACESI heeft financiële ondersteuning ontvangen van diverse onderwijsfondsen. Het doel is om in de toekomst het concept aan te bieden aan andere (culturele) instellingen.

Vanuit de NHTV opleiding International Leisure Management namen acht derdejaars studenten deel aan PACESI. Zij deden onderzoek naar mogelijke toekomstscenario's voor theaters in het algemeen en het Parktheater in het bijzonder. In de toekomst zullen meerdere groepen studenten aanhaken bij onderdelen van PACESI. Hieronder een interview met twee studenten van de eerste groep: Sumintra Manichand en Bas de Wit. Omdat het PACESI traject tweetalig is, hun antwoorden zowel in het Nederlands als het Engels.

Waar hebben jullie onderzoek naar gedaan?

Sumintra Manichand: "Het doel van het project was het creëren van vier scenario's die laten zien hoe het Parktheater er in 2020 uit zal zien, en wat het Parktheater moet doen om een nog prominenter rol te kunnen spelen in de toekomst. De wereld is in rap tempo aan het veranderen, daarbij is het belangrijk dat wij mee veranderen. Dit geldt natuurlijk ook voor de theaterindustrie."

Hoe hebben jullie je onderzoek aangepakt?

Bas: "Predicting the future is very difficult so we decided to do an extensive research of what is currently on the market and what kind of developments there were. We researched the Parktheater and other theatres and sociological, economical and technological trends which could be linked to theatres. We also visited other theaters and performed interviews, not only about the current situation but also on possible future scenarios. After this part of the research was over we came up with some ideas of our own and organized a network event. Various experts and some non experts were invited to discuss the issue and come up with what theater meant for them and how they saw the future of theater. After all of this research we finally held some very extensive creative sessions and identified the most important trends. These would serve as our axis on which the four scenarios would be based."

Wat zijn de scenario's die jullie ontwikkeld hebben?

Sumintra: "We hebben vier scenario's ontwikkeld: *Grow in the M&M*, *6D*, *Lead the G* en *Parktalent*. *Grow in the M&M* staat voor, *Grow in the Mingle & Match*. Het scenario is vooral gericht op het maken van een tweede huis. Men moet zich thuis voelen in het Parktheater en daardoor vaker een bezoek brengen."

Bas: "Our idea was to create a family experience. For example combine childrens theatershows with shows for teenagers and adults, along with other family activities. The theatre would then become a second home and a sort of hub for family nights for years and years."

Sumintra: "*6D* is vooral gericht op onze zintuigen. De slogan is daarom ook "The six dimensions through your senses". *6D* moet bezoekers een totale en unieke ervaring geven, doormiddel van het stimuleren van de verschillende zintuigen."

Bas: "According to us this could be enabled by enhanced technology, like 3d projectors and fragrance dispensers, combined with a play."

Sumintra: "*Lead the G* scenario is vooral gebaseerd op sociale participatie in de regio Brabant. Tijdens ons onderzoek is gebleken dat dit vooral in Brabant een ware trend is. *Lead the G* is een soort promotie spel, waarbij alle lagen van de maatschappij te maken krijgen met theater. Zo wordt het theater voor een ieder toegankelijker en interessanter."

Bas: "People could enlist to promote the theater or a play through their own talents and skills and win free tickets for the show."

Sumintra: "*Parktalent* gaat vooral over theater op lokatie. Tijdens ons onderzoek hebben we gezien dat er een trend in opkomst is die mensen de mogelijkheid biedt om bijvoorbeeld van een theaterstuk te genieten in de woonkamer of in de tuin. Het scenario focust zich daarom ook op deze trend en geeft aan dat men niet alleen moet kijken naar de traditionele kant van theater, maar ook naar nieuwe kansen."

Welk scenario lijkt jullie het meest geschikt voor de toekomst?

Sumintra: "We denken dat locatietheater toch wel een ware trend zal zijn, die het Parktheater uitkomst zal bieden, dus scenario *Parktalent*. Zo wordt het misschien ook toegankelijker voor bepaalde lagen in de maatschappij en interessanter voor jongeren."

Bas: "The scenarios were kind of our babies so its hard to choose, but if I had to pick I would say that *Parktalent* is the most viable, especially if you can work with other parties and implement this program correctly. To really make it a viable and popular option for young talent."

Hoe zien jullie de toekomst van het theater?

Sumintra: "We zijn van mening dat theaters een hele moeilijke periode zullen doormaken. Niet alleen door financiële problemen, maar ook door het dalen van de bezoekersaantallen. Theaters zullen innovatiever moeten denken om toch te blijven bestaan."

Bas: "The times are rapidly changing, its hard to predict what's coming next. But I do believe the future holds the promise of endless opportunities. The real question is how will you catch them? I believe theatre has a future, but the challenge is to be as creative as possible while remaining critical and realistic at the same time."

Wat is jullie het meest bijgebleven van het onderzoek?

Sumintra: "Wij hadden allen een hele andere indruk van het Parktheater. Wij dachten voornamelijk dat het echt voor de wat oudere bevolkingsgroep was en dat er vooral veel klassieke concerten plaatsvonden. Door onze samenwerking met het Parktheater heeft het theater in het algemeen ons een heel ander beeld gegeven. We weten nu dat het veel meer is dan alleen klassieke muziek. Het is een zeer belangrijk onderdeel van de samenleving en onze vorming."

Bas: "The many late nights, the movies we made, the network event and of course the creative sessions."

Zien jullie een toekomst voor jezelf in het theater?

Sumintra: "Sommige van ons zouden graag een carrière willen in het theater. Zij denken ook dat door middel van jonge, pas afgestuurde studenten, theaters een nieuwe frisse kijk kunnen aannemen en daardoor gestimuleerd worden om verder te kijken dan naar alleen traditionele aspecten."

Samenwerking Summa en SintLucas

Het Parktheater bood in seizoen 2013-2014 opnieuw plaats aan studentes van de opleiding Pedagogisch Werk Kinderopvang aan het Summacollege Eindhoven voor het uitvoeren van stage opdrachten in het kader van werkplekieren. De studentes werd gevraagd om activiteiten te bedenken en uit te voeren rondom verschillende jeugdvoorstellingen. De studentes gaven deze activiteiten zelf vorm en werden begeleid door medewerkers van het Parktheater.

Met de samenwerking met het Summa College bieden we niet alleen studenten een werkplek, maar bieden we ook onze jongste bezoekers een beleving die verder gaat dan alleen het bezoeken van een voorstelling.

Ook de samenwerking met SintLucas die al enige jaren geleden werd opgezet werd in seizoen 2013-2014 doorgezet:

- Studenten van de opleiding Podium- en evenemententechniek volgen iedere maandagochtend onder andere praktijklessen in het Parktheater op de maandagochtend.
- Studenten aan de audiovisuele opleiding werkten mee aan onder andere vijftig filmpjes waarin (ervarings)deksundigen op allerlei vakgebieden kijken naar de toekomst van hun vakgebied in relatie tot het theater van de toekomst. Hierbij werd gebruik gemaakt van de Augmented Reality techniek.
- Studentes van Vormgeving, communicatie en ruimte gaven twee kledkamers een nieuw uiterlijk en verzorgden de aankleding van de Kameleon tijdens ons Cabaret & Comedyweekend.

zondag 2 november 2014
Jacqueline de Savornin Lohman
Liedermask
 Genre: cabaret / Ontvangst 14.00 uur

Hoogbegaafde freule
 In 2005 beëindigt Jacqueline de Savornin Lohman, destijds niet de zeventig gepasseerd, na een succesvolle carrière als advocaat, hoogleraar en politica, de cabaretpodia. In haar vierde voorstelling Liedermask zet zij vol humor en nostalgie haar eigen - inmiddels tachtigjarige - leven op de planken.

dinsdag 24 februari 2015
Junior Company van Het Nationaal Ballet
Ballé/Jacquotte en de kleine prinses
 Genre: dans / Ontvangst 18.30 uur

Van spitz tot sprong
 Een uitdagend nieuw programma dat een doorkijkje naar de geschiedenis van de dans laat zien. Voor de pauze worden oelen en duetten gedanst uit beroemde klassiek-romantische werken zoals Het Zwanenmeer, Le Corsaire en Coppélia. Afgesloten wordt met spottrend nieuw werk.

donderdag 14 mei 2015
Opera Zuid
La Cenerentola
 Genre: opera / Ontvangst 18.30 uur

Sprookjesopera
 Het leven van Assepoester is bepaald geen sprookje, maar haar grauwe leven verandert echter met de komst van een mysterieuze toverfee, die ervoor zorgt dat Assepoester naar het balkon.

Folder met voorstellingen die live uitgezonden gaan worden bij Vitalis WoonZorg Groep

Veilingitems tentoongesteld in de expositieruimte

Vooruitblik

thinX blijft zich ontwikkelen in de toekomst. Naar gelang de behoefte van het theater, de makers, het publiek en de samenwerkingspartners komen er projecten bij en vallen er projecten af.

De makers die we in seizoen 2014-2015 begeleiden zijn **Kim Leeuw, André Grekhov, Marcel Osterop, Inge Wannet, Jeroens Clan** en **Bende van Oz**. Leon van der Zanden is weer aan de slag gegaan met talentvolle comedians in de **Comedy Academy**.

Samenleving

Talentenshow **RAAK!** krijgt een vervolg, maar in een andere opzet. Er vonden al twee succesvolle edities plaats van deze show, met talenten van 8 t/m 14 jaar. De derde editie wordt opgezet in samenwerking met School 23. Deze school biedt hulp aan jongeren die extra begeleiding nodig hebben op hun weg naar een diploma, werk of vervolgopleiding. Jongeren van deze school zullen in seizoen 2014-2015 deelnemen aan RAAK!

Ook de samenwerking met **SintLucas** en **Summa College** krijgt dit seizoen een vervolg.

Generaties

Er staan weer nieuwe edities van **Weiland** op de kalender en na de succesvolle uitzending van de opera *Carmen* in de huizen van **Vitalis**, worden er dit seizoen maar liefst drie voorstellingen live uitgezonden vanuit het Parktheater.

Wetenschap

Jan van den Berg geeft een vervolg aan het wetenschappelijk programma met de serie *Professoren op het Podium*: drie topwetenschappers uit verschillende vakgebieden ontmoeten elkaar op het toneel. In een combinatie van talkshow en minicollege, ondersteund door film- en muziekfragmenten, hebben ze het over hun vak. Vervolgens gaan ze met elkaar in gesprek over welkome fouten en onbedoelde ontdekkingen, over toekomstscenario's en morele dilemma's.

Ook **PACESI** gaat een tweede studiejaar in. In het kader van het onderzoek van twee theatermedewerkers zal het Parktheater vanaf 2 oktober t/m 20 november 2014 vijftig dagen lang de hele dag geopend zijn voor het publiek. In deze periode worden er allerlei activiteiten aangeboden aan de bewoners van Eindhoven.

Naast PACESI is ook het **vijftigjarig jubileum** van het theater, op 2 oktober 2014, aanleiding voor dit experiment.

Veiling

Om extra financiële middelen voor **thinX** te verkrijgen, zodat **thinX** zich kan blijven ontwikkelen, wordt op 24 juni 2015 een veiling georganiseerd. Met deze veiling wordt het jubileumseizoen van het theater afgesloten. Vanaf 2 oktober 2014 worden veilingitems verzameld bij artiesten, gezelschappen, impresariaten, zakelijke partners, publiek en in het archief van het theater. Naast **thinX**, gaat een deel van de opbrengst naar ons educatiefonds, waarmee we een bezoek van basisschoolkinderen aan het theater mogelijk maken, en een deel naar Jeugdcultuurfonds Eindhoven, wat zich richt op het wegnemen van de financiële drempels voor kinderen in achterstandsposities om zich te ontwikkelen in minstens één kunstdiscipline.

Colofon

Redactie	Giel Pastoor, Iselle Claassens, Loes Barkema, Marleen van Amerongen
Met medewerking van	Maud Mentink, Annelieke Acda, Margit Odems, Paul Vlemmix, Karlijn van der Zanden
Vormgeving	Frank van Eersel
Fotografie	Mark Janssen, Leen Braspenning, Sas Schilten, Camiel Corneille, Svetla Atanasova, Jordi Angrill, Peter Valckx Studio, Frank van Eersel, Joost Arnoldussen, Vincent van den Hoogen, Davita Meulendijks e.a.
Druk	Puntscherp Eindhoven
Oplage	600
Met dank aan	alle makers en instellingen die samen met ons de toekomst vormgeven: Marcel Osterop, Kim Leeuw, André Grekhov, Leon van der Zanden, Inge Wannet, Jeroens Clan, Bende van Oz, Johnny Lloyd, Jasper van Luijk, Hetpaarddatvliegt, Het Zuidelijk Toneel, Opera Zuid, philharmonie zuidnederland, Vitalis Woonzorg Groep, Studio040, studenten en medewerkers NHTV Breda, Summacollege Eindhoven, SintLucas, Zina en de 100 roedelleden, Collectif Lyon .05 en de 100 vrouwen, deelnemers aan de Comedy Academy, deelnemers en organisatoren RAAK!, Jan van den Berg en alle medewerkers van het wetenschappelijk programma, Roel Veldman, André Pieters, Stichting Vier het Leven

Tweede editie, december 2014 © Parktheater Eindhoven

**PARK
THEATER** EINDHOVEN

Een uitgave van Parktheater Eindhoven